

„Kdaj je ljudska šola — šola ljudstva?“

Kakor piše „Volkszeitung“ je krški škof dr. Köstner povabil katoliške učitelje njegove škofije na zborovanje, ki se je oddržalo preteklo nedeljo v dvorani trgovske zbornice v Celovcu. Zborovanje so — po pisanju tega lista — prisostvovali tudi predstavniki katoliških učiteljev iz ostalih zveznih dežel, med katerimi se je nahajal tudi deželni glavar Salzburške dr. Klaus. Le-ta je v referatu podal zbranim odgovor na vprašanje „Kdaj je osnovna šola — šola ljudstva“. Z nekaterimi ugotovitvami omenjenega govora se nedvomno lahko strinjamo. Tako na primer z ugotovitvijo, da je poleg doma šola bistveni činitelj vzgoje in da lahko šola izpolni svojo nalogo samo, če je zares šola ljudstva. Dalje se strinjamo tudi z ugotovitvijo, da je potreben osnovni šoli ljudstvu prilagojen in pristopen pouk, ki mora biti povezan z zemljo in ljudstvom.

Vendar pa — kakor izhaja iz objavljenega govora in komentarja o zborovanju — niti glavni govornik niti kdor koli izmed udeležencev ni našel besedice, s katero bi poudaril, da mora ljudska šola in z njo v prvi vrsti učiteljstvo na ozemlju, kjer bivata dva naroda, vzgajati mladino v duhu medsebojnega spoštovanja in v smeri spoznavanja kulturnih in drugih pomembnih dediščin ene in druge narodnosti, ki imata isto domovino.

Ali ni značilno, da so prav na tem sestanku katoliških učiteljev — sestanku, ki mu je prisostvovalo tudi večje število višje duhovščine na čelu z generalnim vikarjem dr. Kadrassom — „pozabili“ na šolo kot enega najvažnejših činiteljev v vcepljanju nacionalne strpnosti,

spoštovanja in enakopravnosti? Ali more biti ljudska šola zares ljudska, če ne urši plemenitega poslanstva, spoštovanja in enakopravnosti med različnimi narodi v okviru ene domovine?

Ker je bil smisel zborovanja — kot pišejo — predvsem „zbuditi zavest, katerim nalogam, ki izhajajo iz temeljnih krščanskih načel vzgoje, se je katoliško učiteljstvo dolžno podvreči“, izhaja, da za demokratična načela nacionalne strpnosti in edino plodnega enakopravnega sožitja v smernicah katoliškega učiteljstva pri nas na Koroškem ni prostora.

Nasprotno temu pa je bilo na omenjenem sestanku katoliških učiteljev dovolj razumevanja in časa za pripombe o tako imenovanem baje že tradicionalnem socialističnem terorju nad usmerjenostjo, pa tudi za navdušen sprejem pozdravnega telegrama bivšemu krškemu škofu dr. Hefterju, ki se je kot znano odlikoval s sovražstvom do koroških Slovencev in poštenih slovenskih duhovnikov, medtem ko se mu je 1938. leta sila mudilo pričakovati in pozdraviti poosebljeno nacijsko zver Adolfa Hitlerja (kakor kaže slika, ki smo jo objavili v okviru članka „Ponemčevalna vloga krškega ordinariata“ v štev. 3 z dne 22. januarja 1954 našega lista).

Spričo opisanega poteka zborovanja katoliških učiteljev smo prepričani, da bodo znali bralci sami presoditi, v koliki meri lahko prispevajo sestanki takene vrste k uresničenju načela: ljudska šola — bodi šola ljudstva!

Medsebojne koristi narekujejo sodelovanje med sosednima državama Avstrijo in Jugoslavijo

Nedavno smo objavili v našem listu razgovor med veleposlanikom FLRJ na Dunaju Vučiničem in zastopnikom Tanjuga, v katerem je jugoslovanski veleposlanik orisal sedanjo razvojno stopnjo odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo. Te dni pa je dal intervju zastopniku Jugopressa avstrijski veleposlanik v Beogradu dr. Walter Wodak.

Glede gospodarskega sodelovanja je avstrijski veleposlanik dejal, da se bo Jugoslavija sporedno z napredkom svoje industrije in v zvezi s tem z dvigajočim se življenjskim standardom širokih množic lahko čedalje bolj pojavljala kot kupec avstrijskih industrijskih proizvodov, kajti industrijska izmenjava med dvema visoko industrializiranimi deželama je lahko mnogo večja kakor med industrijsko in kmetijsko državo, kar so pokazale že izkušnje. Zato bo Jugoslavija na avstrijskem trgu lahko prodajala tudi svoje industrijske izdelke, čeprav je Avstrija po vojni gospodarsko in predvsem industrijsko precej napredovala.

Tako usmerjen razvoj v gospodarskem sodelovanju med dvema sosednima državama pa zahteva, kakor pravi dr. Wodak, precej časa, predvsem pa temeljito poznavanje trga in tesne stike med poslovnimi ljudmi obeh držav. Prav to zadnje se po njegovem mnenju zdaj med Avstrijo in Jugoslavijo temeljito uredi, saj je prav to odločilnega pomena.

Prav tako kot veleposlanik Vučinič, je tudi avstrijski veleposlanik poudaril važnost nedavno ustanovljenih posebnih odborov v Beogradu in na Dunaju, ki so bili ustanovljeni na pobudo zainteresiranih poslovnih krogov in ki jih vladi obeh držav močno podpirata. Odbora se bosta verjetno še pred poletjem sestala. Omenil

je tri konkretne primere, ko so se sedaj že odnosno se bodo v bližnji bodočnosti sestale tri avstrijske gospodarske delegacije s paralelnimi jugoslovanskimi, da se spoznamo o izboljšanju poštne prometa, o medsebojni konvenciji o socialnem zavarovanju in o medsebojnih patentnih pravicah. (O prvih dveh smo poročali že v naši zadnji številki — op. ured.).

Na vprašanje glede možnosti poglobljanja kulturnega sodelovanja je dr. Wodak odgovoril, da se na isti način kakor gospodarski stiki razvijajo tudi kulturne zveze med Avstrijo in Jugoslavijo. Omenil je nedavni Teden avstrijske glasbe v Jugoslaviji, med katerim so avstrijski glasbeni umetniki gostovali v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, ter povratni obisk jugoslovanskih skladateljev in glasbenih umetnikov v Avstriji prav v zadnjih dneh in nadalje bližnjo izmenjavo razstav likovnih umetnosti. Poudaril je zlasti še velik pomen izmenjave znanstvenikov in študentov.

Med razgovorom avstrijskega veleposlanika z zastopnikom Jugopressa je jasno prišlo do izraza, da se razvija sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo na vseh področjih na temelju paralelnih medsebojnih koristi, kar se vidi že iz moralne podpore, ki jo jugoslovanska vlada nudi Avstriji v njenem boju za svobodo in iz znanosti in simpatij, s katerimi v Avstriji spremljajo napore Jugoslavije, da bi ohranila svojo neodvisnost.

O sedanjem položaju Avstrije je dr. Wodak rekel, da ni lahak, kajti že od 1938. leta živi pod raznimi oblikami okupacije. Glavni njen cilj je končna osvoboditev. To, da je Avstrija navkljub okupacijskim omejitvam zelo napredovala, kaže na življenjsko silo avstrijskega ljudstva — ljudstvo pa, ki se ne vda, ni izgubljeno.

Titova štafeta na poti v Beograd

Pretekli torek zvečer so zastopniki slovenske koroške mladine predali v Dravogradu tamkajšnji mladini štafeto palico s pozdravi naprednih koroških Slovencev maršalu Titu za njegov 62. rojstni dan. Iz Dravograda je šla štafeta v Ljubljano, kjer je bil v sredo ob 17. uri pred Narodnim domom na Prešernovi cesti slavnosten sprejem vseh slovenskih štafet, med njimi tudi onih, ki jih maršalu Titu pošiljajo zamejski Slovenci. Sprejema so se udeležili visoki predstavniki ljudske oblasti ter raznih organizacij in ustanov, da tako še bolj izrazijo ljubezen slovenskega naroda do najvišjega funkcionarja v državi in manifestirajo nerazrušljivo enotnost vseh jugoslovanskih narodov pod izkušenim vodstvom maršala Tita, s katerim na čelu hčejo tudi v bodoče nadaljevati veliko izgradnjo domovine in uresničitev socializma v dobrobit vseh Jugoslovancev.

Štafeti, ki je iz Ljubljane nadaljevala pot v Beograd, se je pridružil tudi član naše mladine, da v prestolnici Jugoslavije osebno izroči v imenu vsega naprednega slovenskega ljudstva na Koroškem visokemu jubilarju — maršalu Titu naslednje pozdrave in čestitke:

Dragi maršal Tito!

Demokratična fronta delovnega ljudstva Vam v imenu naprednih koroških Slovencev, ki so se skupaj z bratskimi jugoslovanskimi narodi pod Vašim vodstvom borili proti fašizmu za mir, enako-

Študijska knjižnica

Ravne

Guštanj

pravnost in dobro sožitje med narodi, pošilja k Vašemu 62. rojstnemu dnevu priščne čestitke.

V zavesti in prepričanju, da predstavljamo kot avstrijski državljani slovenske narodnosti živo vez med narodi sosed, želimo, da bi Vaša prizadevanja za enakopravno mednarodno sodelovanje, ki je sestavni del borbe delavnih ljudi za socializem, še bolj zblížala obe državi v korist napredka in miru v tem delu sveta.

Bistrica v Rožu je volila socialistično

Zaradi nekih nepravilnosti pri občinskih volitvah 14. marca, o katerih smo že pisali, je minulo nedeljo morala biti ponovljena volitev občinskega odbora v Bistrici v Rožu. Tokrat je bila volilna udeležba večja, ker so vse stranke, zlasti pa združena reakcija na eni in socialisti na drugi strani napeli vse sile, da bi volitve odločili zase. Šlo je za to, ali bo novi župan socialist ali pripadnik »Delovne skupnosti«, pod katerim imenom je šla združena reakcija OeVP in VdU v volilno borbo.

Številke volinega izida so naslednje: od 1121 volilnih upravičencev se jih je svoje volilne pravice poslužilo 1080. 1076 je bilo veljavnih glasov, štiri glasovi pa so bili neveljavni. Od veljavnih glasov je dobila SPO 511 (pri zadnjih volitvah 454), združena reakcija 489 (zadnjič tudi 454), tako imenovana »Krščanska stranka« pa 76 (prej 85). Po tem izidu sta dobili 6 mandatorov tako Socialistična stranka kot Delovna skupnost. »Krščanska stranka« je svoj mandat, ki ga je dobila pri marčnih volitvah, sedaj zgubila.

Na ta način so socialisti v občini Bistrica v Rožu zmagali in ni proti tej zmagi pomagala ne zahteva reakcije po ponovitvi volitev, niti njeno krčevito prizadeva-

nje med volilno kampanjo. Za štiri leta bo sedaj spet stal socialistični župan na čelu občine.

Kar tiče Slovencev v občini so tokrat v še večji meri razumeli naš poziv in dali svoje glasove socialistični stranki, katere zmaga je tako ponovno potrdila pravilnost naše politične poti. Mandat KDS-cvske zmesi pa je pripadel tja, kamor spada, saj jim tako ali tako ni bilo za ta mandat, ker sicer ne bi sam oče glavnega iniciatorja »Krščanske stranke« že od začetka kandidiral na listi OeVP-VdU-jevske združene reakcije.

Prav nič na mestu pa ni, se nam zdi, da v zvezi s ponovljenimi občinskimi volitvami v Bistrici v Rožu socialistična »Die Neue Zeit« meče vse Slovence v en koš, ko piše o zgubljenem mandatu »Krščanske stranke«, medtem ko to drugi listi tokrat pravilno poročajo. Tako si zaupanje naprednih koroških Slovencev, ki ga imajo socialisti, gotovo ne bodo mogli utrditi!

Zvezni kancler potuje v London

Dunaj. — Zvezni kancler ing. Julius Raab se bo odzval povabilu britanske vlade na uradni obisk v Londonu. Za obisk je predviden čas od 16. do 19. junija t. l.

Dne 6. in 7. junija bo gostovala Ljubljanska opera v Celovcu

Prebivalstvo iz oddaljenih krajev bo imelo priložnost udeležbe na predpoldanski predstavi, ki bo na povabilo Slovenske prosvetne zveze na binkoštni ponedeljek, dne 7. junija. Oskrbite si pravočasno vstopnice!

Še en „slučaj Perne“

Ali: če dva isto delata, to še zdavnaj ni isto

Pod naslovom: »Nemški državljani v Murau aretirani zaradi § 10 zakona o prepovedi«, je Graški časopis »Südost-Tagespost« v svoji številki od minule sobote objavil članek, katerega vsebina je na kratko sledeča:

Vtorek (11. 5.) je bil v Murau aretirani in predan okrajnemu sodišču uradnik nemških državnih železnic Josef Aigner iz Schwaig pri Nürnbergu, ker je bil zaradi delikta po § 10 zakona o prepovedi nacističnega udejstvovanja razpisan na tiralici. Nekaj dni pozneje so ga proti zaprisegi spet izpustili, preiskava proti njemu pa se nadaljuje.

Aigner, ki se je rodil v Murau, je šel 1933. leta ilegalno v Nemčijo, ker je bil tedaj brezposeln in je upal na zaposlitev tam. V Nemčiji je bil baže primoran vstopiti v Avstrijsko legijo in je bil dodeljen godbenikom. Zaradi vstopa v Legijo mu je bilo odvzeto avstrijsko državljanstvo, dobil pa je nemško, ko je leta 1935 nastopil službo pri Nemški državni železnici. Ko je pred nekaj dnevi umrla njegova mati, je prišel v svoj rojstni kraj na pogreb. Tu se je z nemškim potnim listom v redu javil orožništvu, ki ga je en dan po pogrebu po nalogu okrajnega sodišča aretiralo.

Na koncu članka »Südost-Tagespost« ugotavlja, da je aretacija vzbudila pozornost, opravičuje jo pa s tem, da pravi, da so oblasti ravnale po zakonu. Izprašuje, ali bo državni pravdnik našel kak zakoniti prijem, da ustavi postopek, ali pa bo zvezni prezident uporabil svojo pravico pomilitivne.

Ob tem dogodku, ki ga opisuje štajerski OeVP-jevski list na razmeroma skritem mestu in pod zelo majhnim naslovom, se nam nehoti vsiljuje primerjava s »slučajem Perne«, okoli katerega so avstrijski listi istega kova pod najnagnusnejšimi naslovi z mastnimi črkami pisali vse mogoče in nemogoče stvari. Kar je tu ravnanje po zakonu, je bilo v Jugoslaviji s Pernetom »ugrabitev«. Pri tem pa Aigner ni zapustil svoje domovine zaradi kakih storjenih zločinov, ampak ker je bil brezposeln in je v nekem svojem idealizmu pač upal, da bo dobil delo prav v tedanji nacistični Nemčiji. Edini njegov »zločin«, če ga že pustimo veljati, je bil — po poročilih — vstop v nacistično Avstrijsko legijo, kar smatra omenjeni avstrijski zakon za veleizdajo. Temu nasproti pa je Perne zagrešil, kakor je pokazal proces proti njemu, dejanske vojne zločine, se udeleževal progromov zoper svoje lastno ljudstvo, bil udeležen pri rušenju in požiganju vasi svoje najožje domovine, lastnoročno pretepal in mučil borce proti fašizmu, do zadnjega vzdržal v službi Gestapa in končno pobegnil, zavvedajoč se svoje velike krivde.

Oba, Aigner in Perne, sta prišla v svo-

jo domovino z veljavnim potnim dokumentom; le s to razliko, da je Aignerju bilo že svojčas odvzeto avstrijsko državljanstvo in je imel v redu nemški potni list, dočim si je Perne »legalno« potno dovoljenje pridobil z lažnimi osebnimi podatki, ter je bil tudi še vedno jugoslovanski državljani. Aigner se je tudi v redu javil oblastem, medtem ko je bil Perne pred »legalnim« potovanjem v Jugoslavijo najmanj trikrat ilegalno prekorračil mejo. Prav tako je bil vzrok potovanja pri Pernetu zelo dvomljiv, če upoštevamo njegova prejšnja ilegalna prekorračena meja in dejstvo, da je sporočil svojim sorodnikom, da pride domov, potoval pa je z obiskovalci smučarske prireditve v Planici, ki je od njegovega bivšega doma oddaljena okoli 50 km. Aigner pa je prišel v Murau na pogreb svoje matere in so ga aretirali po pogrebu, kar je že samo po sebi zelo neokusno.

Najbolj so se avstrijski listi reakcije razburjali nad tem, da so jugoslovanske oblasti prijele Pernetu kot že »avstrijskega državljan« 10 let po vojni in so to imenovali osvetlo. Kako neki naj bi tedaj imenovali aretacijo Aignerja več kot 20 let po tem, ko je zapustil svojo domovino? Skoraj prav tako dolgo je Aigner tudi že nemški državljani. Oba pa sta bila razpi-

sana na tiralici. Tako bi primerjavo lahko nadaljevali še in še.

Pernetov in Aignerjev primer sta si torej, kar tiče gole okoliščine njune aretacije, zelo podobna, kar je pa bistvenih razlik ob teh slučajih, govore vse proti Pernetu in v korist Aignerja. Kljub temu to ne moti podlih pisunov, da enega označujejo kot zakoniti postopek, drugega pa kot ugrabitev in ga domalega izkoristijo za svojo hujskaško gonjo proti sosedni državi ter razvijajočim se dobrim odnosom med Avstrijo in Jugoslavijo. Kakšen krik bi kaj zagnali, ko bi sedaj nemški tisk povzel njihov način in svaril vse Nemce pred potovanjem v Avstrijo? Upravičeno bi to bilo vsekakor v isti meri odnosno še mnogo bolj, ker je tu zadele brez dvoma nedolžnejšega kakor je bil Perne. Da so Aignerja začasno spet izpustili iz zapora, na dejstvu ne spremeni ničesar, kajti Pernetu verjetno niti aretirali ne bi, ko bi ne bil vojni zločinec ampak le — kakor mnogi drugi, ki so med tem že dostikrat bili spet v Jugoslaviji, ne da bi se bil kdo obregnil ob nje — navadni ubežnik. Je pač tako: če dva isto delata, to še zdavnaj ni isto za nacistično-šovinistične pisane gotovih avstrijskih listov, ki spadajo vsi v en koš s »Tagespost«, »Salzburger Nachrichten«, »Kleine Zeitung« i. t. d.

Kmetijska zbornica le preveč rada prezre slovensko ozemlje

Pred kratkim je bila v deželni zakoniku objavljena odredba, ki določa ukrepe za pobijanje tuberkuloze med govejo živino na paši. Ta odredba prepoveduje pašo živine, ki je obbolela na tuberkulozi, na vrsti nižinskih in planinskih pašnikov ter pravi, da se ne sme pasti samo živina iz takih čred, ki so bile z intrakutanim tuberkulin-poskusom uradno preiskane in je bilo ugotovljeno, da so v celoti proste tuberkuloze.

Med nižinskimi in planinskimi pašniki, na katerih odredba prepoveduje pašo govedi in čred, ki so bolne na Tbc, vidimo samo pašnike na nemškem ozemlju Koroške, ne vidimo pa nobenega pašnika in nobene planine, ki bi bila na slovenskem ozemlju. Tako v okraju Šmohor kakor tudi v okrajih Beljak in Celovec v vrsti planin in pašnikov ni nobenega na slovenskem ozemlju teh okrajev, za katerega bi odredba veljala; okraj Velikovec pa odredba v celoti izpušča. Z razmerami nepoznani bi zaradi tega lahko sklepali, da

so slovenski kmetje tako srečni, da še nikjer nimajo Tbc-bolne živine. Sklepali bi lahko, da je na slovenskem ozemlju najbolj zdrava živina.

Kdor pa je hodil po slovenskem ozemlju Koroške, ve, da je prav v zadnjih letih moralo že več sto kmetov prav zaradi Tbc odprodati vso svojo govejo čredo in postaviti v hlev nove živali; ve, da so ti kmetje s tem utrpeli škodo več stotisočev šilingov. Slovenski živinorejci so prepričani, da bi akcijska preiskava živine od hleva do hleva na slovenskem ozemlju ugotovila še stotine hlevov, kjer razsaja med živino ta zahrbtna bolezen. Zakaj potem na slovenskem ozemlju ne veljajo isti ukrepi kot na nemškem?

V zadnjih letih je Kmetijska zbornica — ki je sodelovala pri sklepanju te odredbe — z denarji iz ERP-dobav izvajala na Koroškem široko zasnovano akcijo za pobijanje goveje tuberkuloze. Akcija ni obstajala samo v tem, da je zbornica s temi denarji finansirala ugotavljanje čred,

ki so okužene po Tbc, temveč je prizadelet, ko je odprodal bolno čredo, dobil še primeren prispevek za nakup novih živali. V to akcijo je zbornica seveda vključila le nemško ozemlje, slovenskega pa iz prav prozornih razlogov izpustila. Živinorejci in njen donos na nemškem ozemlju je s to akcijo vidno izboljšala. Istočasno pa je to akcijo spet izkoristila za zapostavljanje slovenskega ozemlja. Kakor vedno pri pospeševanju kmetijske proizvodnje se zbornica tudi v tem primeru drži pravila dvojnih mer, pri čemer odmeri slovenskemu ozemlju vedno manj ali pa — kakor v tem primeru — sploh nič.

Stvar zborničnih svetnikov iz slovenskega ozemlja — ne samo od SKZ, temveč tudi od ostalih strank — ter krajevnih kmečkih odborov bo, da čimprej odločno in skupno nastopijo proti takemu pojmovanju nalog Kmetijske zbornice.

Stiska po naših vaseh je velika in še raste iz dneva v dan. Vzrok te stiske pa je v veliki meri neenakopravnost kmetov slovenskega ozemlja v očeh Kmetijske zbornice.

PO ŠIRNEM SVETU

München. — General Guderian, znani voditelj oklopnih enot nacistične vojske med drugo svetovno vojno je minulo soboto umrl v 65. letu starosti.

Rangun. — Burmanska vlada je te dni obvestila vlado ZDA, da Burma ni zainteresirana na obrambnem paktu jugovzhodne Azije. Politika neodvisnosti Burme se že dalj časa zoperstavlja slehernemu vojaškemu povezovanju, zato ta vest informiranih političnih krogov ni mogla presenetiti.

London. — Po petmesečnem krožnem potovanju po državah Britanske skupnosti narodov, ki jih je obiskala, se je britanska kraljica Elizabeta II. skupno s svojim soprogom in svojima otrokoma v soboto 15. t. m. spet vrnila v London, kjer je bila sprejeta z velikimi častmi.

Ankara. — V okviru prijateljskega sodelovanja na vseh področjih se trenutno mudi v Turčiji skupina geologov-studentov ljubljanske univerze, ki si bodo ogledali zanimivosti Ankare in njene okolice, ki vpadajo v njihovo stroko.

svoje štiri glavne otoke z malimi okoliškimi otoki, ki jih je zasedla ameriška vojska. Japonska je postala nekaka »prisilna« demokracija.

Ko glede mirovne pogodbe z Japonsko prav tako kot v Evropi ni prišlo do sporazuma med zmagovalci, je Amerika na svojo pest sklenila pred dvema letoma v San Franciscu posebno mirovno pogodbo z Japonsko. Odtlej igra Japonska na Daljnem vzhodu prav slično vlogo kot ameriška predstraža kakor jo igra tudi Zapadna Nemčija v Evropi, samo, da ima le-ta namesto posebne mirovne pogodbe takto imenovano (sicer še ne ratificirano) »Generalno pogodbo« z zapadnimi veleilami. Učinek pa je isti in je tu kot tam težišče na vprašanju obnove oboroženih sil. Medtem ko gre na eni strani za »Evropsko obrambno skupnost« kot krinko za novo nemško vojsko, je na Japonskem prav letošnjo pomlad že bilo postavljenih 75 novih garnizij tako imenovanih »policijskih rezervnih čet«, ki obsegajo pehoto, motorizirane oddelke, mornarico in letalstvo. Nova japonska vojska, za katero je stroške po večini prevzela Amerika, kar je vsekakor značilno, naj bi zamenjala ameriško zasedbo, čim bo sposobna zajamčiti mir in red v deželi ter samostojno prevzeti njeno obrambo.

Očitno je, da Japonska postaja vse bolj pomemben člen v ameriški »obrambni verigi« okoli Sovjetske zveze in njenih satelitov. V tej verigi naj bi nacionalne vojske predstavljale kopensko in morda tudi pomorsko obrambo, dočim bi ZDA vzdrževale obroč letalskih oporišč od Grönlandije preko zapadne Evrope, severne Afrike, Turčije, Pakistana in japonskega otočja pa tja do Aljaske. Ob takih prizadevanjih ZDA je pač težak odgovor na vprašanje, ali gre tu res še za obrambni pas proti morebitni agresiji, ali za navadno vojaško obkoljevanje s katerim koli smotrom, ki mu naj služi tudi Japonska.

JAPONSKA — pomemben člen v ameriški „obrambni verigi“

Zaradi velike podobnosti posebnega položaja Japonske na Daljnem vzhodu s položajem Zapadne Nemčije v Evropi, ta dežela danes postaja odnosno je vedno bolj zanimiva v okviru svetovnega dogajanja. Zelo podobna tradicija Japonske in Nemčije zlasti po prvi svetovni vojni daje tudi danes spet pečat njenemu pomenu v hladni vojni med Vzhodom in Zpadom.

Japonska je slej ko prej cesarstvo, ki ga Japonci sami imenujejo Nippon ali deželo vzhajajočega sonca, ki obsega razprostrto otočje pred vzhodno azijsko obalo. Glavni njeni predeli so otoki Hokaido, Hondo, Kiu-Siu in Sikoku ter otočje Riukiu. Blizu 75 milijonov prebivalcev se bavi predvsem s poljedelstvom, čigar glavni faktor je riž. Precej razvito je tudi sadjarstvo (Mandarine) in gojenje svilopredca. Mogočna veleindustrija, ki obsega v prvi vrsti tekstilno industrijo in velike ladjedelnice, je nastala šele v zadnjih desetletjih osvajalnega podviga Japonske. Zlasti je znano, da so japonski proizvodi na svetovnem trgu izredno poceni, ker je pač poceni primitivna delovna sila.

Iz zgodovine Japonske je morda zanimivo, da ji od nekaj vlada isti cesarski rod, ki je do pred nedavnim bil deležen božanskih časti s strani ljudstva. Šele sedanjí cesar se je temu odpovedal in postal — po sili razmer in razvoja — bolj zemeljski vladar. Od 15. stoletja naprej je bilo mnogo notranjih bojev, ki so okoli 1900 končno privedli do utrditve položaja in vpliva nekdanjih veleagrarcev, ki so v tem času postajali tudi industrijski

veleposestniki. Sporedno s tem pa se je tudi začel močno razvijati japonski imperializem, katerega na zunaj vidni začetek je bil v osvajalnih vojnah proti koncu prejšnjega stoletja. Tedaj si je Japonska

so Japonci Mandžurijo tudi zasedli in ji priključili še notranjo Mongolijo. Štiri leta pozneje se je začela vojna proti Kitajski, v kateri so Japonci hitro napredovali in zadostovali svojem imperialističnemu pohlepu. Japonsko-kitajska vojna je z napadom na Pearl Harbour prerastla tudi na Daljnem vzhodu v splošno drugo svetovno vojno, ki je videla nacistično Nemčijo, fašistično Italijo in imperialistično Japonsko v eni fronti proti demokratičnim silam sveta. Sistem »bliskovite vojne«, s katerim so Japonci prav tako operirali kakor nacistična soldateska, je privedel do hitre osvojitve številnih otočij v Pacifiku, predvsem Filipinov, nadalje velikih predelov današnje Indokine in Indonezije in so Japonci ogrožali tudi že Burmo na eni ter Avstralijo na drugi strani. Tako hitro kot so sprva napredovali, so potem tudi podlegli ogromni materialni premoči Amerike in ko je po kapitulaciji Nemčije začela vojna proti Japonski »v zadnjem trenutku« tudi Sovjetska zveza, Amerikanci pa so vrgli prvi dve atomski bombi na japonska mesta Nagasaki in Hirošima, je bila tudi Japonska prisiljena, da se brezpogojno vda. S tem je zgubila vse svoje posesti in bila skržena na zgolj

zaporedoma osvojila Kurilsko otočje, Formozo in v japonsko-ruski vojni (1904 do 1905) Korejo, južni Sahalin in južno Mandžurijo kot vplivno področje. Leta 1931

Tudi poleti ne sme zamreti naše prosvetno življenje

Ko spomladi nastopi lepo in toplo vreme, se zunaj na vasi prične delo na polju in je naš kmečki človek iz dneva v dan zaposlen od ranega jutra pa do pozne noči. Zvečer se utrjuje vrača domov, potreben oddiha in počitka, zato se mu tudi ne ljubi preveč, da bi še kjer koli iskal zabavo in razvedrilo, marveč v počivanju išče novih sil za jutrišnji dan, ko ga bo čakalo novo delo, nove dolžnosti v skrbi za dom in družino.

Posledica tega pač je, da se s pričetkom kmečkega dela začenja tudi zaostanek v prosvetnem delu na vasi; prosvetna društva, ki so bila čez zimske mesece zbirališče kulturnih dobrin željnih vaščanov, kar preveč osamevajo, prosvetne dvorane, v katerih so se vrstile prosvetne prireditve, le prečesto ostanejo prazne in društvene knjižnice, iz katerih si je naš človek našel zabavno in poučno duševno hrano za dolge zimske večere, zdaj skoraj da nedotaknjene čuvajo svoje bogate zaklade, ki se jih žal le prerediti še kdo spomni in posluži.

Ob takih dejstvih se moramo s še večjo skrbjo zavzeti za to, da prosvetno delovanje na vasi tudi v poletnih mesecih ne bo popolnoma zaspalo, marveč da bo tudi naš kmečki človek poleg svojega dela še vedno našel časa in potrebe po kulturno-prosvetnem izživljanju. Seveda bodo oblike poletnega prosvetnega delovanja nekoliko drugačne od onih, ki se jih naš prosvetni delavec poslužuje v zimskem času, ker so tudi potrebe v marsičem spremenjene. Ob lepih in sončnih nedeljskih popoldnevih gotovo ne bo kazalo, pritegovati ljubitelje kulture v temne zatohle dvorane, marveč bo v takem primeru najbolj privlačna prosvetna prireditev na prostem ali pa še celo v obliki majhnega izleta, povezanega s krajšim programom, kakor so ga na primer v nedeljo, dne 2. maja napravili naši pevci v novi Zadrugi dom v Sekiro, od koder so se vrnili zadovoljni in navdušeni. V podobni obliki so lahko izvedljiva in posebno za letni čas priporočljiva gostovanja med posameznimi društvi, kajti nič ni lepšega od skupne vožnje s kolesi ali z avtobusom k sosednemu društvu, kjer bodo ob skupnem sodelovanju le preveč hitro minevale popoldanske ure.

Torej tudi v poletnem času ni potrebno, da v naših prosvetnih društvih zamre vsaka dejavnost, dovolj je oblik prosvetnega dela, ki bo zanimivo in privlačno, predvsem pa koristno tudi za mesece čez poletje. Ne nazadnje bo naše poletno prosvetno delo najbolj primerna priprava za zimski čas, ko bomo spet lahko s polnimi silami globoko zaorali po našem prosvetnem polju.

Nekako v tem vidiku je tudi potekala zadnja seja Slovenske prosvetne zveze, na kateri ni bilo govora le o načinu in obliki dela v sedanjih mesecih, marveč so bile že zdaj nakazane potrebe po ustvarjanju čim bolj ugodnih pogojev za zimsko sezono. Ugotovljeno je bilo, da kulturno delo na naši vasi tudi zdaj ni popolnoma prenehalo, kar se zlasti opaža pri pevcih in pevskih zborih, za katerih nadaljnje delovanje je bil sestavljen podroben program. Osrednja točka pevskega delovanja pa je nedvomno vsakoletni nastop združenih pevskega zborov, ki bo tudi letos ob priložnosti gostovanja Ljubljanske opere v celovškem gledališču in za katerega se zbori že temeljito pripravljajo. Mnogo požrtvovalnosti je potrebne za vsakotredenske vaje, s katerimi pevci tudi ostalim prosvetašem nazorno prikazujejo, da je le s trudom in z marljivim delom mogoče doseči zadovoljive uspehe.

Pri ugotavljanju namenov in ciljev naše prosvete je bilo poudarjeno, da mora biti glavno vodilo našega dela skrb za vzgojo in ohranitev narodne zavednosti, posebno skrb za

mladi naraščaj, ki ga moramo kot zavedni Slovenci prav tako vzgajati in zavestne člane naše narodne družine. Vodimo našega otroka skozi otroška leta tako, da se bo tudi kot odrasel človek sredi življenja zavedal, da ga je rodila slovenska mati, da je sin slovenskega naroda, ki ga mora ljubiti in mu biti zvest, hkrati pa spoštovati tudi vsako drugo narodnost. Nočemo biti šovinisti, toda nikakor ne gre, da bomo v slovenskih družinah govorili s slovenskimi otroci — nemško. V mladih letih naj naš otrok spozna lepoto svoje materne govorice, ki jo bo le tako tudi vzljubil. Zavedati se moramo, da nam nič ne pomaga vse kulturno-prosvetno delovanje, da so brez pomena vsi naši uspehi, če pa se nam bo odtujila mladina, bodočnost naroda.

Pomembno vlogo pri vzgoji mladine igra nedvomno šola in je zato naloga slehernega prosvetnega in narodnega delavca, da pač posveti čim več pažnje šolski ureditvi in pravilnemu izvajanju šolskega zakona zlasti zdaj, ko bi nepopoljšljivi šovinisti in narodni prenapetosti hoteli okrniti naši mladini tudi še

Spomenik za Louisa Adamiča

V rojstnem kraju pisatelja Louisa Adamiča Grosuplju bodo ob podpori Slovenske izseljenke matice in Društva slovenskih književnikov postavili spomenik v spomin znanega ameriškega književnika, sina slovenske zemlje. Za spomenik zbirajo denarna sredstva tudi v Ameriki, medtem ko so s pripravami v Grosuplju že pričeli. V istem kraju bodo zgradili tudi novo gimnazijo, ki jo bodo imenovali po pisatelju Adamiču in bodo njeni temelji položeni še letos.

Ustanovljena je bila Zveza zgodovinskih društev FLRJ

Pred nedavnim je v beograjski palači Srbske akademije znanosti zasedal kongres zgodovinarjev Jugoslavije, kjer so najbolj znani jugoslovanski zgodovinarji predavali iz raznih strok. Kongres je nakazal nove smernice jugoslovanske historiografije, ob zaključku pa so ustanovili Zvezo zgodovinskih društev FLRJ, katere sedež bo v Ljubljani. Za predsednika in tajnika nove zveze sta bila izvoljena dva koroška rojaka, in sicer prof. dr. Fran Zwitter in prof. dr. Bogu Grafenauer.

Vsa Slovenija zbira knjige za Primorsko

V Sloveniji je trenutno v teku široko zasnovana akcija za zbiranje knjig, ki jih nameravajo meseca oktobra v okviru »tedna otroka« pokloniti raznim javnim in šolskim knjižnicam širom Primorske. Pobudo za to akcijo je dala Zveza prijateljev mladine Slovenije, ki je na svojem zadnjem običnem zboru sklenila organizirati zbiralno akcijo pod geslom »Naši Primorski čim več knjig«. Zdaj zbirajo v Sloveniji po šolah, mladinskih organizacijah, uradih in ustanovah ter po podjetjih in sindikalnih organizacijah knjige in denar za knjige, s katerimi bodo bratrim Primorcem vsaj delno nadoknadili škodo, ki jim jo je na kulturnem področju prizadejal fašizem.

preostale bore urice pouka v materinem jeziku. V zvezi z razmišljanjem o šolskem vprašanju pa je vzbudila veliko veselje vest, da je Slovenskemu šolskemu društvu uspelo kupiti primerno zgradbo, kjer bo do prihodnjega šolskega leta urejen dijaški dom, ki ga bo urejevala in oskrbovala Slovenska prosvetna zveza. Novi dom bo nedvomno postal pravi dom mladine, kjer bodo našli prijetno bivališče in odgovarjajočo oskrbo tako dijaki, ki obiskujejo razne celovške šole, kakor tudi vajenci, ki se v Celovcu hočejo izučiti za razne poklice. V domu bo skrbel za red prefekt, ki bo slehernemu mlademu prebivalcu vedel in znal pomagati in svetovati v raznovrstnih potrebah.

Prav tako pa je bilo na seji — kakor že omenjeno — govora tudi o pripravah za delo v zimskem času in je bila narejena ugotovitev, da je treba krivdo za neaktivnost nekaterih društev iskati predvsem v pomanjkanju strokovnega kadra, tako pevovodij in tudi uredskih režiserjev. Zato je Slovenska prosvetna zveza sklenila, da spet priredi režiserske tečaje, kjer se bodo naši mladi prosvetasi izurili v oderskem udejstvovanju, postajali polagoma izvežbani režiserji, ki bodo s svojim znanjem dvignili na vasi kulturno delovanje in mladi-

no naučili pravilne izgovorjave, kretanja na odru in šminkanja. Izražena je bila tudi potreba po pevovodskih tečajih, vendar naletimo tukaj na težkoče predvsem zato, ker bi morali interesenti, ki bi se hoteli na takšnem le nekaj dni trajajočem tečaju izpopolniti za pevovodje, nujno že prej obvladati kakšen instrument (klavir ali harmonij).

Ne glede na vse težkoče pa se bomo tudi v naprej strnili v naših prosvetnih društvih ter z aktivnim delom pokazali, da leži v naši prelepi pesmi in besedi bogat zaklad, ki ga je vredno varovati in gojiti. Sploh mora biti vse naše kulturno-prosvetno delo usmerjeno v to, da utrdimo v naših ljudeh in krajevnih društvih zavest, da delamo za narodni obstoj, da nadaljujemo še naprej delo naših prednikov, ki so že pred petdesetimi leti začeli ustanavljati prva naša prosvetna društva in s tem začeli organizirano slovensko kulturno-prosvetno dejavnost na Koroškem.

Naloge, ki jih imamo v našem prosvetnem delu, so velike in pomembne. Zavedajmo se jih in nikdar ne bo potrebno, da bi delo v našem prosvetnem društvu začelo hirati. Tudi čez poletje se moramo in moramo primerno udeleževati, da bomo ob pričetku zimske sezone lažje in še bolj uspešno nadaljevali pomembno delo na prosvetnem področju.

NOVE KNJIGE

JUGOSLAVIJA

Gozdarjev Tonček, Miloš Mehora
(»Kmečka knjiga« v Ljubljani, 36 str., kart., ilustr.)

Z »Gozdarjevim Tončkom« je Kmečka knjiga izdala več kot samo slikanico, dala je mladini v roke privlačno opremljen kašpot skozi posebnosti gozda in lesnega gospodarstva. Predvsem v mladem fantu bo brez slehernega vsiljevanja zbuja zanimanje za vprašanja, ki bi ga drugače morda ne zanimala v taki meri.

32 celostranskih slik v lepem rjavem knjižgotisku, opremljenih z ustreznimi v zeleni barvi tiskanimi verzji, je hkrati tudi 32 postaj, ki jih v spremstvu svojega deda prehodi mladi Tonček, da od gred z nežnimi sadikami pa do natovarjanja lesa na ladje spozna vso dolgo pot drevesa odnošna lesa od prvih početkov rasti do končne uporabe v narodnem gospodarstvu. V živih slikah spoznavamo pogozdovanje posek, ki so nastale po sečnji lesa; za dobro uspevanje gozda je nujno potrebna trdnost, v ogroženih predelih pa tudi zajeza potokov in zlasti hudournikov, ki nezavarovani lahko v trenutku požrejo vse tisto, kar je skozi leta raslo in doraščalo ob požrtvovalni negi. Prav tako moramo naš gozd varovati pred njegovima najhujšima sovražnikoma: pred ognjem in pred lubadarjem.

Gozd nam bo ves naš trud bogato poplačal, ko nam bo odprl svoja bogastva: poleg vsakovrstnega lesa nam bo nudil tudi razne gobe za dom in trg, za industrijo ima na zalogi smolo, lubje in iglice, oglar pa bo v njem postavil svojo kopo in žgal oglje, medtem ko bo tesarju in mizarju dajal les za vsestransko obdelavo.

Ko so drevesa v gozdu dorasla, »žag, sekir odjekne v hosti zven« in prične se delo gozdnega delavca. Danes je tudi to delo modernizirano in olajšano z motornimi žagami, medtem ko pri spravljanju hlobov pa danes v veliki meri nadomeščajo drčje in splave moderne žičnice, gozdni vlaki in kamioni, ki lesni zaklad dovažajo v tovarne in v pristanišča, od koder gre pot s parniki v tuji svet.

O svem tem nam govori mala knjižica; kakor v filmu se vrsti slika za sliko in nam pripoveduje pravljico iz današnjih dni o lesu in gozdu: taka je nova slikanica »Gozdarjev Tonček«.

AVSTRIJA

Touristen-Wanderkarte, Blatt 14: Julische Alpen (Kartographische Anstalt Freytag-Berndt & Artaria, Wien, šil. 15.20).

V dolgi vrsti izvrstnih in priljubljenih turističnih zemljevidov, ki jih izdaja kartografski institut Freytag-Berndt u. Artaria na Dunaju, predstavlja karta »Julijske alpe« dobrodošlo dopolnilo in podaljšek na jug k turističnemu zemljevidu koroških jezer. Karta Julijskih alp v merilu 1 : 100.000 zajema področje od Smohorja, Beljaka in Vrbskega jezera na severu do preko Matajurja, Tolmina, Idrije in Blegaša na jugu ter je za slehernega turista, zlasti pa za planinca in izletnika v splošnem zanesljiv in priročen vodnik po tem čudovitem delu slovenske zemlje s kraljestvom Zlatoroga — Triglavom v osrčju.

Nerazumljivo pa je, čemu navaja zemljevid samo na jugoslovanskem ozemlju v oklepajih tudi nemška imena, ki jih je vsililo tem gorenskimi in primorskimi krajem obdobje avstro-ogrske monarhije, dočim na koroškem ozemlju Zilje, Roža in Gur, kjer bi bila dvojezičnost stvarno na mestu, zama izščemo označbe krajev, jezer in gora tudi v slovenščini. Nepoučen turist si lahko ustvari mnenje, da na Koroškem ni Slovencev, da je Kanalska dolina popolnoma italijanska, da pa je področje Julijskih alp, dolina Save in Soče in del Notranjske jezikovno mešano ozemlje. Zeleti bi bilo, da bi izdajatelj pri kartografski obdelavi ozemelj, kjer se stikajo različni narodi, dal za zainteresiranemu turistu tudi tozadevno nepoplačeno sliko in pravilno orientacijo.

Navedene knjige kakor tudi vse druge knjižne izdaje, časopise in revije lahko dobite oziroma naročite v knjižgarni »Naša knjiga« v Celovcu.

Dr. Mirko Rupel:

SLOVENSKI JEZIK

Tuja lastna imena

Pisava

Imena tujih držav in pokrajin, občne pojme v tujih lastnih imenih (n. pr. morje, jezero, zaliv) in nekatera tuja imena za reke, gorovja in kraje pišemo v domači obliki: Švica, Francija ali Francosko, Indija, Egipt, Čile, Mehika; Črno morje, Blatno jezero, Sueški prekop, Tevtoburški les, Libijski puščava; Donava, Pad, Nil, Pireneji, Himalaja, Pariz, Rim, Benetke, Carigrad.

Poljska in češka imena ohranijo izvirni pravopis in izgovor: Mickiewicz, Przybyszewski (izg. *pšibiszewski*), Božena Němcová, Čelakovský. Vendar se je udomačila pisava Varšava in Praga (namesto Warszawa in Praha).

Imena iz jezikov, ki pišejo v cirilici, prepisujemo v latinico. Pri tem jemljemo za srbske cirilske črke ustrezna znamenja iz hrvatskega pravopisa: Karadžić, Đorđević ali Djordjević. Pri prepisovanju bolgarske cirilice opuščamo znak za (nemi) polglasnik na koncu besed: Plovdiv, Vazov, Elin-Pelin. Iz ruščine prepisujemo tiste črke, ki jih naša pisava ne pozna, z najbližjimi ustreznimi črkami: Černišev (i za »jeri«); mehčanja ne pi-

šemo zmeraj: Lenin, Lermontov, toda: Turgenjev, Golgi; zev zapiramo z j: Gribojedov, Andrejev; obrazila prilagajamo domačim: Gorki (rus. -ij), Belinski (rus. -skij).

Sklanjatev slovanskih imen

Slovanska imena sklanjamo po zgledu slovenskih: Puškin, Puškina, Puškinu itd.; Karadžić, Karadžića, s Karadžićem; Šamac, Šameca; Kragujevac, Kragujevca.

Opozoriti velja, da sklanjamo imena na -oj, -ov in -ev kakor samostalnike: Tolstoj, Tolstoja, Tolstoju; Čehov, Čehova, s Čehovom; Turgenjev, Turgenjeva.

Imena na -ský, -cký, -ski, -cki sklanjamo kakor slovensko ime Koseski: Dobrovský, Dobrovškega; Palacký, Palackega; Musorgski, Musorgskega; Krasicki, Krasickega.

Staroklasična imena

Staroklasična (latinska in grška) imena sklanjamo po osnovi, ki jo imajo v latinskem in grškem jeziku. Če imajo v vseh sklonih i s t o osnovo, jih sklanjamo po naše: Troja, Troje; Tebe, Teb, v Tebah; Korint, Korinta; Delfi, Delfov, v Delfih. Če pa imajo v odvisnih sklonih drugačno osnovo kakor v imenovalniku, pridržimo v odvisnih sklonih tujo osnovo: Ksenofon, Ksenofonta; Anakreon, Anakreonta; Kato, Katona; Ajas, Ajanta.

Pri splošno znanih imenih odpahujemo tuja obrazila: Ahil, Ahila (grško: Achilleus); Odisej, Odiseja (grško: Odysseus); Sokrat, Sokrata (grško: Sokrates); Horac, Horaca ali Horacij, Horacija; Ovid, Ovida ali Ovidij, Ovidija; Vergil, Vergila ali Vergilij, Vergilija.

Pri nekaterih imenih smemo rabiti v imenovalniku tujo ali domačo osnovo in obrazilo: Cicero ali Ciceron, Cicerona; Venus ali Venera, Venere; Artemis ali Artemida, Artemide; Temistokles ali Temistoklej, Temistokleja; Evripides ali Evripid, Evripida; Tacitus ali Tacit, Tacita.

Romanska in germanska imena

Tujim imenom dodajamo slovenska sklonna obrazila, in sicer jih pišemo po tuji pisni podobi, izgovarjamo pa tako, kakor zahteva fonetična zveza.

Zgled: imeni Barrès in Dumas zahtevata v pisavi roditeljski Barèsa in Dumasa. Ker pa se prvo ime izgovarja v imenovalniku barès, drugo pa dūmá, bomo pisali roditeljski Barrèsa brali barèsa, Dumasa pa dūmája (ne: dūmása). Podobno še:

Decartes (izg. *dekárt*), Decartesa (izg. *dekárta*); Faguet (izg. *fagé*), s Faguetom (izg. *s fagéjem*); Bordeaux (izg. *bordó*), pri Bordeauxu (izg. *pri bordóju*);

Rostand (izg. *rostán*), z Rostandom (izg. *z rostánom*).

(Se nadaljuje)

KOLEDAR

Petek, 21. maj: Feliks
Sobota, 22. maj: Emil
Nedelja, 23. maj: Janez Krstnik
Ponedeljek, 24. maj: Johana
Torek, 25. maj: Urban I.
Sreda, 26. maj: Filip Neri
Četrtek, 27. maj: Vnebohod

SPOMINSKI DNEVI

21. 5. 1942 Ustreljen v Ljubljani narodni heroj Tone Tomšič.
23. 5. 1944 600 Nemcev napravilo ofenzivo na Zahodnokoroški partizanski odred.
25. 5. 1892 Rojen v Kumrovcu v občini Klanjec v Hrvatskem Zagorju maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito — 1944 Mišnerski vod I. bataljona Zapadnokoroškega partizanskega odreda uničil vodovodne cevi električne centrale v Borovljah.
26. 5. 1899 Umrl v Ljubljani pesnik Dragotin Kette.
27. 5. 1910 Umrl bakteriolog dr. Robert Koch — 1926 Umrl v Tomaju pesnik Srečko Kosovel — 1944 II. bataljon Vzhodnokoroškega odreda napadel nemško kolono na Obirskem.

Libuče — Konovece

Minuli ponedeljek je padal ves dan rahel in gost dež. Kljub temu pa je sijalo sonce pričakovane sreče v srcih dveh mladih ljudi, namreč Micke Černic, p. d. Božičeve hčerke v Libučah, in Ignacija Sallerja, p. d. mladega Oplena v Konovecah. Ta dan sta si mlada nevesta in ženin obljubila zvestobo za vse življenje in praznovala svoj poročni dan.

Po poročnih obredih, pri katerih so prav lepo peli, so se svatje, številni sorodniki in znanci, podali v gostilno k Železniku, kjer se je razvilo prijetno domače ženitovansko slavlje. Vsi gostje so se z nevesto Micko in ženinom Nacijem v sredi prav dobro imeli. Zunaj je rosil dež, svatje pa so jedli, pili in peli ter so za plesa željne poskočne pare tudi godbo imeli. Ni čuda, da je v takem vzdušju določen termin za končanje svatovščine prekmalu potekel.

Nevesta je iz ugledne in poštene Božičeve družine, dobro vzgojena z vsemi vrlinami našega kmečkega dekleta ter bo brez dvoma dobra gospodinja in vzorna slovenska mati. Prav tako je ženin, mladi Oplen, fant iz naše vasi, prosvetaš in igralec v smihelskem prosvetnem društvu in tako lahko sklepamo, da sta se našla dva prava človeka, ki imata vse pogoje, da sta si ustvarila srečno in zadovoljno družinsko življenje. To njima tudi vsi, ki ji ma iskreno čestitajo, iz srca želijo na prav mnoga leta.

Hodiše — Podlipa

V četrtek, dne 13. t. m., se je pripetila v bližini posestva Šimeja Kompoša strašna prometna nesreča. Približno okrog 6. ure zvečer je peljal kmet Pijalobas s svojim traktorjem cement. Zada na vozu, na katerem je pritrjen poseben sedež, je sedel Ruprat Anton, zidar po poklicu. Verjetno zaradi kakšnega prevelikega nenadnega sunka je Ruprat padel z voza. Padel je tako nesrečno, da je šla vsa teža preko njegovih prsi. Utrpel je težke notranje poškodbe in nezavestnega so takoj prepepeljali v celovško reševalno postajo.

Po naši zemlji

Novi blaški občinski odbor na delu

Po volitvi župana, pri kateri je bil izvoljen Mirko Kumer, p. d. Črčej na Blatu, ki je ob svoji izvolitvi zagotovil, da se bo držal smernic pravičnosti in nepristranskega dela v korist občine za občane brez razlike prepričanja in mišljenja, za kar je prosil za razumevanje in nesebično sodelovanje vse odbornike, je novi odbor prevzel svoje posle.

Novi odbor je imel že dve občinski seji. Prva seja ni bila sklepna, ker so se nekateri OVP-jevski odborniki abstinirali in niso prišli k seji. Ni bilo še pozabljen trenje, ki je nastalo v njihovih lastnih vrstah, ko so v svojih glasilih napadli objektivnega, nepristranskega in vsem pravičnega prejšnjega župana Tomica, kar se je, kakor domnevajo, skuhalo v kuhinji očke Paulitscha.

Druga seja je bila sklepna, proti koncu se je prišel celo tudi OVP-jevski odbornik Edelbauer, zet imenovanega Paulitscha, toda se je zaradi njega odstranil iz občinske sobe bivši župan. Pri tej seji so obravnavali raznovrstne občinske zadeve. Med drugim so sklenili dovolitev

Nonča ves

Na prekrasnem kraju, sredi zelenega travnika pod Komljem, je v zadnjem času zrasla nadvse lična in mična stanovanjska hišica. Vredno si jo je ogledati, ker marsikdo bi si zaželel prav tako lepega domovanja na nadvse primernem prostoru.

Vredno pa je obiskati tudi srečno družino, ki se je nedavno naselila v svoji novi hišici, zadovoljna in lahko ponosna, da

zneska 20.000 šilingov za izgradnjo občinskih poti, med to vsoto tudi znaten znesek za izgradnjo mostu pri Cirkovčah, kakor tudi poti na Komelj. Novi župan in odbor sta pokazala zanimanje torej tudi za te kraje, kjer je izvedba teh načrtov zelo potrebna in nujna. Nadalje so v načrtu popravila poti v Vogrčah, Rinkolah in v Dobu.

Za izgradnjo vodovoda v Nonči vesi so se oglasili interesi, ki so želeli, da bi vodovod napravili iz občinskih sredstev. To vprašanje pa je bilo negativno rešeno in odloženo. Pač pa so sklenili izgraditi v dosedanjih gospodarskih prostorih občinske hiše v Pliberku prostore, pripravne za stanovanja, kar bo občini donajalo tudi dohodke v obliki stanarin.

Občani naše občine so prepričani, da bo novi odbor v polni meri storil svojo dolžnost v korist vseh in bo tudi izvedel obljube, ki so jih občani slišali za časa volilne borbe. V našem listu bomo od časa do časa občane obveščali o dogajanju v občinski sobi.

je okusna zgradba delo moža in njegove žene, kjer lahko vidimo, kaj zmora delo pridnih rok in vrlina štedljivosti. Železnica Buchwald Hanzej, p. d. Pukvov v Nonči vesi, se je pred leti priženil v koč svoje Mojcke. Kočo je pozneje oddal kmetu Božiču v zamenjavo za travnik, na katerem stoji danes nova hišica, okoli hišice pa rastejo rožice, o, kaj za 'no veselje je, kakor pravi pesem »Z nobenim purgarjem ne grem jas travšat«. V pro-

Okrog Bilčovsa pri starih in novih prijateljih

I.

Leto dni je že skoraj minulo, odkar sem bil zadnjič v območju »bilčovske republike« to je občin Bilčovs in Zgornja vesca. Medtem sem namreč nekoliko »ravnateljaval« na slovenski kmetijski šoli v Podravljah in bilčovski predstavnik krajevne Kmečke zveze je baje napram svojim preudarni dobri »mamici«, njegovi najboljši gospodarski sodelavki že nekam resignirano izjavljal: »No, zdaj pa Verniku ne bo treba več vlačiti težke aktovke naokrog«.

In kljub temu že danes Vernik zopet z njegovo staro aktovko (ker nove si še ni mogel omisliti!) »čez hrib in dol«, »prek ravan in plan« v Bilčovsu!

*

»No, oče, gospodar tako velike kmetije s štirimi konji in ne vem koliko goved, ali si še niste omislili traktorja?« vprašam v Velinji vasi starega prijatelja, nekdanjega bilčovskega župana. »Dokler bom jaz gospodar, traktor ne sme v hišo!«, odvrne vprašani odločno, toda spričo mladega podjetnega sina, absolventa kmetijske šole, nekam previdno in obzirno. »Poglejte! Traktor me stane najmanj 50.000 šilingov. Če jaz dam ta denar v

hranilnico, dobim na leto 2.000 šilingov obresti. Za ta denar mi traktor kotmirške strojne postaje (Maschinenhof) izvrši vsa poljska dela in še meni ni treba delati zraven. Razen tega si prihranim 1000 šilingov za pogonsko gorivo«.

V koliko se ta račun ujema, ne morem točno presoditi. Ampak čisto neprav na mnenje izkušnega očeta menda tudi ne bo. Njegov sin pa mi vendar odločno prizna, da bi bil že zdavnaj traktor pri hiši, če bi šlo po njegovem. On pač računa pri tem z večjo intenzivnostjo dela in še s tem, da bi zamogel pravočasno izvršiti vsa dela, eventualno tudi ponoči in da bi odpravil od hiše vse kopitarje, ki pomenjajo (vsaj pozimi!) le »zgubo« in bi mesto teh postavil v hlev še štiri dobre krave.

*

Težko prisopiham ob prvem toplim majniškem dnevu spričo večje, vsled izdatnejšega zimskega fizičnega mirovanja povzročene telesne teže v prihodnje vasi Moščenica in Kazaze. Mimo neštetihi zelenih rži v nižjem ali višjem klasanju in mimo krasnih, meter visokih, rumeno cvetočih posevkov ogrščice in repice (rapsa in ribsena).

stem času, ko je prišel iz službe, je pridno prijel za delo, pomagala pa mu je ne-utrudno tudi marljiva in pridna žena. Ko so dobri sosede videli njuno marljivo prizadevanje, so tudi pristopili na pomoč in tako je danes hišica postavljena.

Dne 1. maja je bila primerna pristrčno-slovesna otvoritev novega doma. Prvega majskega dne se je Buchwald Hanzej z ženo in tremi otroci preselil v novo stanovanje. Ob tej priložnosti se je zbralo nekaj sosedov in tovarišev, med temi predsednik SPD »Edinost« France Hanin s svojimi hčerkami. Vsi so prijetno vzradoščenemu Hanzeju in družini iskreno čestitali in jim želeli polno zadovoljstva v novem domu. Haninova dekleta pa so lepo zapela. V prijaznem novem domu pri priljubljeni družini so se vsi prav dobro počutili ter so se razšli šele v poznih nočnih urah.

Gre za ime nove hišice. Gospodar Hanzej si je osvojil željo, da bi novi dom imenoval pri Serajniku, ker je kmalu po vojni odlično igral vlogo Serajnika v igri »Miklova zala«. To častljivo zgodovinsko ime se ga je oprijelo in tovariši ga dolgo niso drugače klicali kot Serajnika. Pa tudi on sam je ponosen na svojo zares doživeto igrano vlogo in zgodovinsko ime Serajnik, katerega neupogljivi značaj je odgovarjal njegovemu hotenju. Zaradi tega je tudi eni izmed svojih hčerk dal ime legendarne junakinje Zale ter ji bo »brez dvoma tudi privzgojil zglede vrline Miklove Zale, ki jo je odlikovala vztrajna zvestoba sebi in domovini«.

Okoli poslopja ima že nasajeno mlado rast strokovno negovanega sadnega drevja, napraviti namerava pa še čebelnjak, da bo gojil tudi to koristno panogo slovenskega narodnega gospodarstva.

Naj doživlja novi Serajnik, sicer ne na zgodovinskih tleh, ampak v Podjuni blizu Pliberka s svojo družino mnogo sončnih in srečnih dni prav dolga leta.

*

Vsled dolge odsotnosti se skoraj ne morem znati v prvi vasi. Toda še dokaj novi, v neki uti počivajoči, 15 PS-Steyr-traktor me spravi na pravo sled. Moški so danes namreč v »gmajni«, zato pa ima stroj počitek. Medtem ko tukaj okrog 1/2 5. ure popoldne danes šele obedujem (v Celovcu ni bilo časa za to), mi gospodinja, vsa zadovoljna, prizna, da sedaj, odkar imajo traktor pač vse delo le nekam bolj gladko in hitro teče. Toda občutka, da bi bila mamica stoddostno zadovoljna s »strojem« pa vendarle ne morem odnesti.

*

Ko v prihodnji vasi zavijem na dvorišče kmetije dobrega, strokovno tako preudarne, inteligentnega, mladega gospodarja (tudi absolventna naše kmetijske šole!), da ga moraš imeti v resnici rad, se prijatelj odpravlja s koso od hiše. Toda kljub temu po mojem prihodu postavi koso ob steno hiše in gre z menoj po vsem njegovem, dokaj izboljšanem posestvu. In prav dragocene izkušnje naniza pri tem tovariš. Kako bo v bodoče novi silozni stolp zavaroval pred zmrazlino, kako krasno sadno pijačo sedaj proizvaja, odkar ima svojo lastno sadno stiskalnico in odkar lahko sadje šele stiska, ko je polno dozorelo in polno sladkorja (o odlični kvaliteti pijače se po lastni preizkušnji enega vrčka prepričam!), kako v bodoče sploh ne bo sejal več ajde, ampak mesto te ripsen kot najugodnejšo in najizdatnejšo zeleno krmo za krave. Tudi žita ne bo več sejal, mi obrazlaga. Namenil se je, da bo kljub svoji majhni kmetiji (za 15 birnjev njiv in 15 birnjev travnika) postavil v hlev 6 krav. Preračunal je, da od šestih krav ob dobri mlaknosti lahko proda dnevno 60 litrov mleka in dobi za to 3000 šilingov mesečno, dočim bi ga za vso družino potrebno krušno žito stalo na leto le 2500 šilingov. Odlični računar, odlični gospodar!

Tudi pri sosedu, predsedniku živinorejske zadruge, ki ga pa žal ni doma, najdem v hlevu znaten napredek v kakovosti živali. Tudi tu so osvojili moderne, dobičkanosne načine krmljenja. V obdravski log puščajo krave le kake 14 dni, dokler se morejo živali še pošteno nasititi, potem jih pa zaradi mleka krmiijo v hlevu.

F. Vernik

Hodim po zemlji — še naši

III.

„Dvema gospodoma nočem in ne morem služiti!“

Tokrat pa me je zaneslo k ženski, o kateri bi lahko napisal cel roman, kakor se je sama izrazila. Zaradi neomajne zvestobe svojemu narodu je pretrpila že toliko, da mi je mogla v dveh urah povedati le odlomke iz njene žalostno pester preteklosti.

Že v plebiscitni dobi je bila pretepena zaradi odkrite naklonjenosti matičnemu narodu in se je morala nazadnje celo umakniti iz svoje ožje domovine. Ko se je po treh letih vrnila, ji tukajšnje oblasti niso hotele takoj dati dovoljenja za bivanje. Šele po daljšem boju je to dosegla in se za stalno naselila na posestvu, katerega ji je izročila mati. Pretreslo me je, ko mi

je pripovedovala, kako jo je mati na smrtni postelji prosila, naj ostane vse življenje zvesta svojemu narodu. To ji je seveda tudi obljubila in se do danes držala. Nič manj pretresljivo pa je tudi dejstvo, da io je lastna sestra po krivici tožila zaradi materine preužitnine (»havch«), jo vpričo sodnika zmerjala s srbsko kurbo, ji pljuvala v obraz in z laži-pričami dosegla svojo »pravico«. Ni mi mogla opisati ponižanja in krivic, kakršnih je bila v tistih dneh deležna.

Ščasoma je potihnil »vihar« in zaživel je nekoliko mirnejše življenje. Toda že je prišel čas »Anschlussa«. Poleg neštetihi drugih slovenskih družin je tudi ona z možem nastopila težko pot kalvarije slovenskega naroda. Ponovno je morala prenašati krivico in ponižanje, poleg tega pa utrpeli še do danes neporavnano materialno škodo. Ko se je po dolgih letih izseljenštva vrnila na svoj dom, ki je bil vsa

ta leta brez gospodarja, ni dobila razen nepremičnin ničesar, kar je zapustila. Znova sta morala z možem začeti garati in štediti, da sta se dokopala do današnjega imetja. Kljub vsemu pa sta še vedno globoko zavedna in taka tudi hočeta ostati do smrti.

Pripovedovala mi je tudi, kako jo je prejšnji domači župnik nekoč skušal odvrniti od branja »Slovenskega vestnika«, češ, da je to njegov največji sovražnik. Odgovorila pa mu je, da je »Vestnik« njen največji prijatelj. Ko ji je nadalje prigovarjal, naj naroči tudi »Tednik-Kroniko«, mu je odločno povedala, da dvema gospodoma noče in ne more služiti.

Rad in lahko bi jo poslušal še par ur, kajti povedala bi mi še marsikaj zanimivega, toda čas mi ni več dopuščal in morala sva se ločiti. Krepko sva si stisnila roke in želela, da bi se še kdaj lahko pomenila.

(—jč.)

Kaj je „polarni sij“

K najzanimivejšim nebesnim pojavom spada brez dvoma severni ali polarni sij, ki s svojo krasoto prevzame človeka. Ta zažari včasih v temnih polarnih nočeh v obliki ogromnega, mnogobarvnega oblaka, včasih spominja na svetlo zaveso ali valoveči trak, ki se spreminja v vseh mavričnih barvah, drugič spet je podoben bleščim se stebrom, ki navidezno podpirajo nebo.

O naravi polarnega sija so ugibali že mnogi učenjaki in eden od njih — Lomonosov — je spravil ta pojav v zvezo z elektriko.

Že zdavnaj so opazili, da spremlja polarni sij rezko magnetno kolebanje; morščaki v severnih vodah pravijo, da takrat kazalec pri kompasu nori, kompas noče in noče pravilno delovati. Ta magnetni upor ali burja sovpada na drugi strani s pojavom velikih, temnih sončnih peg, nastajajočih v sredini sonca. V letih, ko je teh peg na soncu mnogo — to se ponavlja

vsakih enajst let — je opaziti na zemlji posebno veliko polarnih sijev.

Do končne razrešitve polarnih sijev je prišlo sorazmerno pozno. Pojasnjujejo ga na podlagi električno nabitih, vrhnjih, razredčenih slojev atmosfere na tečajih zemlje. Tu se zadevajo delci atmosfere ob električno nabite delce, ki jih je sonce ob priliki tvorbe peg nametalo v vesoljstvo. Učenjaki že znajo na umeten način napraviti »polarni sij« v laboratorijih s posebno napravo. Prav tako se jim je posrečilo izzvati različne oblike polarnega sija na majhnem modelu, na magnetni železni krogli, ki naj bi predstavljala zemljo, postavljeno v tok bistro deročega potoka električno nabitih delcev.

Znanost je na ta način razvozljala še eno tajnost prirode. Tako je pojasnila nebesni pojav, res neobičajen, v katerem pa vendar ni ničesar skrivnostnega in neobičajnega.

Kako žive črnici Kubu

Sumatra je otok v Indijskem oceanu, meri 473.000 kvadratnih km in ima 8,2 milijona prebivalcev. Med njimi živi tudi 30.000 Evropejcev. Otok leži na ekvatorju. Na vzhodu se razprostirajo močvirnati pragozdovi. Na otoku uspeva tobak, poper, vanila in kaučuk.

V južnih predelih neprehodnega pragozda tega otoka, pa žive črnici Kubu, ki so nedvomno najzaostalejši ljudje na svetu.

Ne poznajo stalnih bivališč, ne obdelujejo zemlje in ne goje domačih živali. To pleme živi v manjših skupinah in ves čas uporabi samo za iskanje hrane. Ko pa takšna skupina postane številnejša in ko dorastejo otroci, se spet odcepijo v novo skupino, ki potem živi povsem ločeno od svojih sorodnikov.

Črnici Kubu tudi ne poznajo nobene družbene ureditve in nimajo nikake vere. Z razliko od ostalih neciviliziranih plemen nimajo niti poglavarja ne vračev in ne čarovnikov, ki so pri ostalih črnkih plemenih tako pogosti. Medtem ko druga črnska plemena ljubijo najrazličnejša lepoticja, črnici Kubu ne nosijo nikake obutve in obleke. Na lov hodijo z ošiljenimi palicami, za zbiranje sadežev pa

Ali že veste, da...

...je najnižja možna temperatura 273,16 stopinj Celzija. Še nižje temperature ni možno doseči, ker je temperatura odvisna od gibanja delcev telesa, ki okrog te točke, imenovane »absolutna ničla«, povsem preneha. Medtem ko znaša torej najnižja dosežena temperatura 273,164 stopinj C, pa najvišja temperatura nima meje, ker tudi hitrost gibanja snovnih delcev ni omejena.

Kamele so strastni kadilci

Malo čudno zveni ta naslov, a vendar je res. Mnogo živali so strastni uživalci narkotikov, prav kakor ljudje. Znano je, da se opice opijejo do nezvesti in da z največjim užitek pokadijo tudi odvrženo cigareto. Pa tudi kamele so strastni kadilci. To njihovo slabost Arabci dobro

Tokrat pa ne v Ameriki, marveč v Angliji

Navadno smatramo Ameriko za deželo vseh možnosti, saj tudi tam pridejo na največ nenavadnih misli, prav tam imajo tudi največje število za naše pojme nekoliko pretiranih društev in organizacij.

Toda tokrat gre za neko organizacijo posebne vrste ne iz Amerike, marveč iz Anglije, kjer so namreč pred nedavnim

Veščina hitrega čitanja

Pisalna miza delovnega človeka je polna stvari, ki jih mora prečitati: časopisov, poročil, pisem in podobno. In zato ni čudno, da se je našel nekdo, ki si je izbral za poklic naučiti hitrega branja. Ustanovil je šolo, ki deluje že pet let in sicer kar na moč uspešno. V tej šoli spremljajo instruktorji učence pri čitanju s posebnimi napravami, med katerimi so najnovejša čudni naočniki z zrcali. S pomočjo njih spremlja instruktor vsak gib oči svojega učenca. Poleg tega uporabljajo učenci še posebno svetilko, ki v stotinki sekunde osvetljuje besede in stavke, druga naprava pa pokriva vrste z vedno večjo hitrostjo, tako da mora učenec vedno hitreje čitati.

In uspeh! Po dvajsetih urah učenja so učenci oz. obiskovalci šole čitali še enkrat hitreje, to je okoli 500 besed na minuto.

Še to in ono

Baterije z dolgo življensko dobo

Na amerškem trgu so se nedavno pojavile baterije, ki naj bi imele življensko dobo od deset do dvajset let; njena velikost pa za polovico manjša kot pri vseh dosedanjih. Namesto svinca in kisline so v tej novi bateriji vstavljene sintralne plošče iz specialnega niklja in kadmija ter alkalična tekočina.

Sporočajo, da je ameriška avtomobilska industrija živo zainteresirana za to novo iznajdbo in da namerava vgraditi te nove baterije v vsa bodoča motorna vozila. Z masovno izdelavo se bo že takoj začelo. Nova baterija je zlasti primerljiva za avtomobile, lokomotive, kakor tudi za Dieslove in letalske motorje. Baterija je popolnoma neobčutljiva za različne vremenske neprilike, napačnemu polnjenju in priključenju, napram treslajem in drugim škodljivim činiteljem. Že štiri leta so jo uporabljali v vojne namene, pri čemer pa se je dobro obnesla.

Eskimski bonboni

Že star latinski pogovor pravi, da o okusih ni mogoče razpravljati, zato naj se tudi nihče ne čudi, če Eskimi sesajo kose mastne kitove kože z enakim užitek kot na primer pri nas sladkorčke, karamele in čokolado. Tej navadi se nikar ne čudimo. Upoštevati je treba, da zahteva človeški organizem vitamine tudi v krajih, kjer zaradi snega ni zelenja. V kitovi koži pa je precej vitaminov. Tudi mastni okus, ki bi nas motil, ni na Daljnem severu niti najmanj odvraten, saj tam potrebuje organizem mnogo maščob, če se hoče obdržati. Zato je tudi povsem razumljivo, da na primer Eskimi ponudijo gostu namesto našega kozarčka likerja ali žganja — gostega ribjega olja...

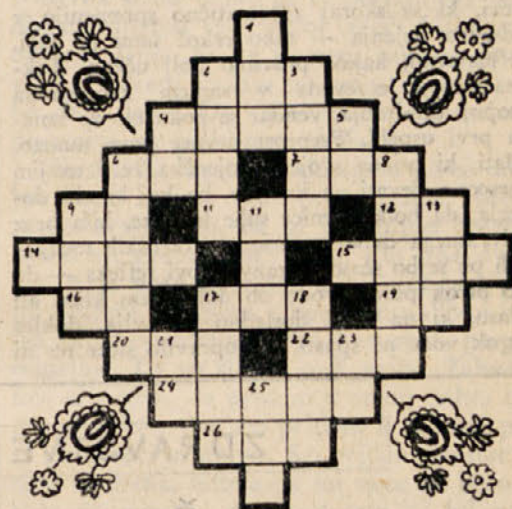
Navadno smatramo Ameriko za deželo vseh možnosti, saj tudi tam pridejo na največ nenavadnih misli, prav tam imajo tudi največje število za naše pojme nekoliko pretiranih društev in organizacij.

Toda tokrat gre za neko organizacijo posebne vrste ne iz Amerike, marveč iz Anglije, kjer so namreč pred nedavnim obhajali drugo obletnico obstoja in delovanja prve zavarovalnice za nesrečne v ljubezni. Res zveni stvar precej neresna, toda predmetna ustanova menda zelo dobro napreduje in je imela v zadnjih dveh letih neverjetno mnogo posla in uspehov. Med drugim je doslej že rešila 27 samomorilcev gotove smrti ter jih privedla v zakonsko pristanišče.

Ta čudna zavarovalnica prav tako pobira premije, samo da potem ne izplačuje denarja, marveč zavarovanemu skuša lajšati srčno bol s tem, da posreduje med obema razprtima partnerjema ali pa da mu pomaga iskati novo srečo s prav tako zapuščenim razočarancem, kar se navadno srečno izteče.

Da pa predmetnemu podjetju ne manjka solidnosti, bi še dostavili, da se pri osrečevanju nesrečnih v ljubezni udeležujejo zdravniki, psihologi, juristi in tudi duhovniki.

NAGRADNA KRIŽANKA

Vodoravno: 2. predlog, ki se veže s petim sklonom, 4. enotnost, 6. število, 7. glavno mesto evropske države, 9. prislov, 10. število, 12. število, 14. up, 15. dolgotrajni sivek, 16. predlog, 17. konica, 19. TM, 20. pust, raskav, 22. najhujši sovražnik železa, 24. pris. časa, 26. čas, doba, tudi možko ime.

Navpično: 1. da, rožansko, 2. sad, 3. odrsko delo, 4. poziv k molku, 5. dva različna samoglasnika, 6. obrtnik, 8. veliko naselje (množ.), 9. del leta, 11. naselje, 13. mutast, 17. del gledališča, 17. dolg in zelo ozek kos blaga, 21. del kolesa, 23. dva enaka soglasnika, 25. blagor mu, kdor ga ima.

Rešitve pošljite najkasneje do 1. junija na naslov uredništva, da ne zamudite zbiranja za tri lepe knjižne nagrade.

Opozorilo za reševalce zadnje križanke

Pri besedilu k zadnji nagradni križanki se nam je vrnila neljuba pomota in se mora navpično 5 pravilno glasiti: staroegipčansko božanstvo.

Anton Ingolič:

Žeja

Ko je bila steklenica prazna, jo je stari Trčko s trudno roko dvignil in pogledal sina, ki je stal nem ob njem. Premaknil je ustnice, a glasu ni bilo slišati, toda mladi Trčko je razumel, kaj so hotele povedati; tudi oči, ki so bile polne nenavadne blaženosti, so govorile isto: »Slednjič sem se vendar napil vina, svojega vina.«

Nenadoma pa je starec zaprl oči in krčevito okrenil glavo k zidu, desnica mu je omahnila in steklenica je padla na tla ter se razbila.

»Oče!« je kričnil sin in se pognal preko črepinj k mrliču.

V

Drugo jutro se je mladi Trčko odpravil najprej k staremu Turkušu, ki je živel v svoji kočici prav na vrhu Vinskega vrha.

Pri njem je dobil dve sto dinarjev; od tam se je spustil v dolino. Ozki klanec je bil blaten in mnogokje se je nabirala umazana voda; nebo je bilo prepreženo z oblaki, ki so viseli nizko in lezli še nižje.

Med sadovnjaki in po ložinah se je vlekla gosta, vlažna megla.

Trčko je stopal počasi, kakor da se mu nikamor ne mudi. Ni bil ne majhen ne velik, tudi v njegovem obrazu ni bilo nič značilnega, barva njegovih lic je bila neke med bledico jetičnega in barvo zdravega človeka. Obraz, mahajoče roke, postava, težko okorna hoya, vse je razodevalo človeka, ki pozna že od svojih prvih let le delo in skrb, zato ga nobena žalost ne more do dna pretresti. Bil je še najbolj podoben pokrajini, kakršna je ležala tisto jutro okoli njega: zakrita z meglo, da ni bilo mogoče dognati, kakšna je v resnici. Stopal je topo in neokretno. Le od časa do časa se mu je utrnila kaka misel, ki pa navadno ni imela prave zveze ne s prejšnjo in ne z naslednjo.

Kar živi, ni bilo v koči denarja. Pred mnogimi leti, ko sta bila sama z Mico in so delali tudi oče, ga ni bilo, in ni ga zdaj, ko delata že Lojz in Pepek in je letoš prišla za motiko celo Micka. Posebno, kadar se zgodi kaj posebnega ga ni. Kako bodo pokopali očeta? Doma je zbral nekaj čez dve sto dinarjev in Turkušu mu je posodil dva stotaka. Ali bo dovolj? Kupiti bo treba krsto s križem, nekaj sveč, treba bo plačati župnika, organista, mežnarja in grobarja. Morali bi speči kruha in kupiti nekaj mesa in vina za pogrebce, ki bodo odnesli očeta z vrha na pokopališče. Spodobilo bi se, da bi

pogostil sorodnike in sosedo, vsaj brate in sestre, Jusovo Rozo je povabila Mica, po ostale, ki so raztreseni po sosednjih gričih, so šli otroci. Ali za vse to zadoščajo štirje stotaki?

Kakšen pogreb pa je imel pokojni Kores!

Ker mladega Trčka praznja obleka ni bila dovolj lepa, mu je Koreska dala obnošeno Koresovo obleko, ki jo je nosil zadnja leta na Vinskem vrhu. Stari Trčko pa je dobil pokojnikove še bolj obnošene hlače. Koreska jima je še zabičala, da morata priti na pogreb svojega gospodarja v osnaženih čevljih in opranih srajcah. Bilo jima je nerodno zaradi obleke, osnaženih čevljev in množice mestno oblečenih pogrebcev. Mestnemu prostu so pri pokopu pomagali trije duhovniki, tudi ilovski župnik. Peli so kakor za stavo. Ilovski župnik je bil rdeč kakor rak. Tudi prost. Ta posebno, ko je govoril ob odprtem grobu. Govoril je tako lepo, da so se mnogi razjokali. Viničarja, sin kakor oče, do tedaj nista vedela, da je bil Kores tako blag človek. Kaj vse je podaril cerkvi in koliko dobrega je baje storil svojim viničarjem!

»Toliko let sem jim služil,« je sredi govora zamrmral stari Trčko, »pa jih nisem spoznal.«

Mladi Trčko je samo prikimal. Tiste trenutke, ko se je v podarjeni obleki udeležil pogreba svojega gospodarja, je bil

prvič in poslednjič deležen njegove do-brote.

Trčko se je vrnil od pokojnega Koresa, ki ga je v moških letih pobrala bolezen, k svojemu pokojnemu očetu, ki ga je vze-la starostna onemoglost.

Če je že kradel, si je nenadoma očital, če je že storil greh, zakaj ni vzel kar sodček vina? Greh ne bi bil večji in gospe se ne bi poznalo, kakor se ji ne bo tista zelenka. Toliko se je mučil, da je izruval železne križe, pot mu je tekel po obrazu, grlo je imel suho, da bi bil spil vedro, a natočil si je samo eno zelenko. Sam je pogoltnil le nekaj požirkov. Vsaj napil bi se ga bil lahko. Ali mu ga je gospa dala že kdaj toliko, da bi si ugasil žejo? Prinesel bi še Mici. Zakaj ne bi žena pokusila vsaj enkrat nekaj dobrega? Pa Lojz in Pepek bi si tudi zaslužila, pridna sta. Pepek zadnje čase nekaj govori, da bo šel. Če bi se pa napil Koreskinega vina, bi mogoče ostal. Še Micka bi ga naj pokusila, saj dela kot odrasli. Pa Franček, Hanika in tudi Tonček. In če bi ga vzel sodček, bi ga imel za pogrebce. Ali se ne spodobijo, da pogrebci na viničarjevem pogrebu pijejo vino, ki ga je pokojnik pridelal?

Šele ko je zagledal prve ilovške hiše, se je Trčko jasno zavedel misli, ki ga je že ponoči preganjala: čimprej bo moral javiti gospe, da je vlomil v njeno klet. Nerodno bo, ker ga je obdolžila vloma že predlansko leto, čeprav po krivem. Te-

Deklice navajajmo zgodaj na red in snago

Razvoj deklice se v marsičem razlikuje od razvoja dečka. To kažeta telesni in duševni razvoj. Deklica je nežnejša, vendar se praviloma hitreje razvija kakor deček. Tako nekako je do spolne godnosti in še nekaj let pozneje. Važno je, da deklico čimprej navajamo na red in snago. Deklica, ki ji je umazanija zoprna, se bo tudi sicer izogibala vsemu nečednemu in nelepemu. Prvi vtisi o snagi in urejenosti prihajajo do izraza zlasti kasneje, v dobi dozorevanja.

Mnogo vpliva na vzgojo okolje. Kjer so v družini lepi zgledi v moralnem, kakor tudi v zdravstvenem pogledu, tam se ni treba bati, da bi se posebno ženska mladina izpridila. Nas zanima predvsem telesna higiena. Kar se da, zgodaj navajajmo zlasti deklice na redno umivanje in kopanje, prav tako tudi na vsa ostala najosnovnejša higienska opravila: česanje, umivanje zob in ustne votline, skrb za čistočo perila in obleke — skratka, na urejenost in osebno snago! Greši mati, ki misli, da zadostuje, če prične navajati svoje otroke na snago in red po prvem ali celo šele po drugem življenjskem letu. S prvim dnem življenja moramo pričeti pri otroku s telesno nego in vzgojo. V otroških možganih se tako vzbujajo prvi vtisi, ki se skoraj avtomatično spremenijo v odsevna dejanja — tako rekoč sami po sebi, reflektorno, kakor pravimo bolj učeno. Takšna vzgoja je seveda v samem začetku na stopnji dresiranja, vendar se pokažejo že kmalu prvi uspehi. Preprost primer pove mnogo. Mati, ki prične svojega dojenčka že s tretjim mesecem devati na kahlčo, bo kaj kmalu dosegla, da bodo plenice suhe in čiste, hiša brez odvratnega duha po urinu, v otroških možganih pa se bo sčasoma razvil novi refleks — da bo otrok pušal vodo ob določenem klicu ali glasu, ki ga mati dosledno ponavlja, dokler otrok vode ne spusti. To opravilo sicer res ni

prijetno, posebno v nočnih urah je zelo naporno — in vendar se splača! Mamica bo sicer nekoliko shujšala, zato pa bo v hiši čisto in brez smrada. Pozneje postane otrok uviden, ker ima že privzgojen čut za snago. Tak otrok ne strpi zlahka v mokroti in nesnagi. Ko odraste, je tudi sam natančen, prav posebno pa skrbi za red in čistočo vsepovsod. Takšni ljudje so dovezetni za vse lepo, za izobraževanje, kulturo in umetnost. Trud z otrokom se torej splača. Bolj ko se zanj zanimaš, tem prej se bo osamosvojil, tem hitreje se bo razvil tudi duševno.

Na majhnega otroka preži vse polno bolezni zaradi nereda in nečistoče. Vsaki materi je znana mnogokrat smrtonosna driska dojenčkov, pozneje jo zamenjajo prehladna obolenja, zelo pogoste pljučnice, še pozneje razne akutne nalezljive bolezni, kakor davica, škrlatinka in še mnogo drugih, ki jih ne bomo naštevati. Mnogo teh bolezni lahko preprečimo in to predvsem s splošnimi higienskimi ukrepi. V nekaterih hišah oken sploh ne odpirajo. Zrak je v takih hišah prenasitčen z različnimi bakterijami, tako da se ne smemo čuditi, če kdo v njej oboli za kakšno nalezljivo boleznijo, denimo, za jetiko. Brezvestno pljuvanje po tleh, kajenje in še druge nečedne razvade v spalnicah in dnevnih prostorih, kjer so ob istem času tudi majhni otroci, so kričeč primer nehigiene. V takem okolju se otrok ne more nemoteno razviti in se navadno slabe posledice kmalu vidijo. Najpogostejše med njimi so: slabost, malokrvnost, posledice rahitisa ali angleške bolezni, povečane bezgavke in žrelnice ter še vse polno drugih. Deklica, ki se razvija v takšnem okolju, ne more biti deležna kakšne pozitivne vzgoje, marveč nasprotno: navzame se že v najnežnejših letih slabih navad, ki jo lahko spremljajo vse življenje.

Domača hiša lahko da komu bogato dedšči-

no — ali pa največjo zaostalost. Vse to vpliva tudi na duševno obzorje takšnega posameznika. Zato so poklicane predvsem šole, da popravijo to, kar sta dom in otrokovo okolje opustila ali celo zanemarila. Osnovna šola lahko še marsikaj popravi. Zato je tako važno, da posebno deklice — bodoče matere in gospodinje, slišijo najvažnejše o higieni, o skrbi za zdravje. Zelo pogosto slišimo o nosnih polipih in otečenih žrelnicah. Mnogokrat priporočimo k temu ena sama okoliščina, namreč da otroci nimajo žepnih robcev in da „vlečejo pod streho“: končni rezultat so polipi v nosu in otečene žrelnice. Marsikakšna operacija bi lahko izostala, če bi se otroci pravilno usekovali, ne z roko, marveč v žepni robec.

Ciste roke — pol zdravja! To velja posebno za šolske otroke. Umazani, dolgi nohti in prsti posredujejo marsikakšno bolezen, predvsem: razne nalezljive kožne bolezni, pa tudi nevarne nalezljive črevesne bolezni, kakor grižo in trebušni tifus, pa tudi glistavost. Moderne šole bi morale imeti urejene umivalnice in kopalnice. Šola bi sploh morala biti vzor v vsakem pogledu, tako tudi glede zdravstva na sploh. Bolezen požira velikanske vsote denarja, zato je res bolje, da jo raje preprečujemo kot pa zdravimo. Vse to moraš vcepljati že otroku v zavest.

Vsepovsod moramo preganjati zaostalost, površnost in malomarnost. Boleznim ni kriva edino in samo revščina, marveč večinoma površnost in malomarnost. Tudi z najbolj skromnimi sredstvi lahko dosežemo velike uspehe. Zrak, voda in sonce so vsakomur zastoj na voljo. Na te tri zdravstvene velesile moramo opozarjati že otroke. Gibanje na čistem zraku, najosnovnejša telesna kultura — vse to je možno vsepovsod. Važno pa je, da si slehernik zna čas tako razdeliti, da najde po kakšno minuto tudi za nego svojega telesa.

Zaščita pred trakuljami: veterinar mora pregledati meso sumljivih živali. Ikrafto meso se mora zažgati ali zakopati, da druge živali ne pridejo do njega. Ni dobro, če domači pes liže otroke! Pri tem jih lahko okuži!

Ne uživaj mesa bolnih živali!

Ne uživaj suhega mesa in klobas, če je meso sivo, mast pa zelenkasto rumena. Boj se rib, če niso sveže! Zavrzli konzerve, pa naj bodo mesne ali zelenjavne, če je pločevinasta škatlica izbočena. Izbočena je zato, ker se v pokvarjenem mesu in zelenjavi tvorijo strupeni plini. Zastrupljenca pelji k zdravniku. Če moreš, izzovi bljuvanje. Daj mu ricinovega olja ali grenke soli, da se hitro odstrani strupena jed. Oslabelemu srcu pomagaj z močno črno kavo. Živalsko oglje v prahu ali v tabletah pritegne nase strup. Zato ga dajaj velike količine. Vsaj pet tablet ali pa zvrhano žličko prahu hkrati. Isto velja tudi za zastrupljenje z volčjimi česnjami. Znak zastrupitve so široke zenice, suha usta, nemir in strah. Ravno tako velja ista od pomoč tudi za zastrupljenje z gobami.

Z drhtečimi rokami ga je prešel. »Sto osem in trideset dinarjev je; več nimam.« Ves nebogljen je obstal poleg svojega denarja.

Župnik se je dvakrat, trikrat sprehotel po sobi, nakar je vzel denar, ga spravil v miznico in spregovoril pomirjen: »Naj bo, prinesite ga ob petih, kakor sem rekel.« Ko je bil Trčko pri vratih, pa je dostavil: »Zvonili mu seveda ne bomo.«

»Ne boste mu zvonili?« se je utrgalo iz Trčka.

Zdaj se je župnik zares razhudil. »Človek božji, kako mu naj za ta denar še zvonimo? Ali več, koliko stanejo zvonovi?«

»Pa bi prinesel ostanek po pogrebu,« je Trčko poizkusil.

»Rekel sem: pokopali ga bomo kakor pravega kristjana, samo brez zvonjenja. Zato pa molite bolj. Pojdi! Ne utegnem več. Ali še nisi šel?«

Trčko se je ritenski umaknil iz sobe.

Pri Topolovcu je še vzel na kredo malo moke, mesa in steklenico žganja ter se odpravil proti domu.

Ko se je malo pred poldnevom vrnil na Vinski vrh, je stari Trčko že ležal v prednji sobi na parah. Mica mu je bila sklenila roke na prsih, mu zaprla oči in usta, kolikor je bilo mogoče. Oči ni mogla popolnoma zatisniti. Med košatimi trepalnicami je bilo videti nekaj očesne

PRAKTIČNI NASVETI

Če so gostje pri mizi malo bolj razigrani, so kozarci v nevarnosti. Če kozarce vložiš v mrzlo slano vodo, jih prekuhaš in spet pustiš, da se voda ohladi, postanejo čvrstjeji.

★

Črvi v cvetličnih lončkih poginejo, če zalivamo cvetlico z vodo, v kateri se je kuhal divji kostanj.

★

Vrelo mast, ki je brizgnila na tla, polijemo hitro z mrzlo vodo, da se strdi in se tako ne zaje v les. Strnjeno postrgamo z nožem.

Dve poletni oblekici za šolarke

Prva oblekica je delana iz tafta. Za deklico od 8 do 10 let potrebujete 2 m zelenega blaga, širokega 90 cm in 40 cm rdečega blaga tudi 90 cm širokega za kombinacijo. Zgornji del obleke je šivan v loku in ima v pasu naložene gubice, da se prilježe telesu. Zapne se na hrbtnu. Spodnji del obleke je nekoliko zvonast in ima naložene gube. Rokavi so košati. Druga obleka je namenjena za deklico od 10 do 12 let in je istotako delana iz tafta. Blago je modro in ga potrebujete 2,25 m 90 cm širokega, kakor košček belega blaga. Obleka je delana zelo enostavno in se spredaj z gumbi zapne. Spodnji del je naboran. Ovrtnik je bel. Rokavi so košati in z belim blagom okrašeni. Obe obleki oblečemo ob praznikih.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Črevesni zajedavci

Navadna glista šteje med najbolj razširjene zajedavce v človeškem telesu. Samica je dolga 15 do 20 cm, samica pa je nekaj daljša. Samica izleže v črevesu brez števila jajčk. Z iztrebki se izločijo jajčka navzven. Zunaj človeka potem dozori. Če pride tako zrelo jajčece (majhno je tako zelo, da ga s prostim očesom ne vidimo) z iztrebki pri gnojenju na solato ali podobno, ga zaužijemo in se na ta način okužimo. V črevesu se iz jajčeca postopoma razvije nova glista. Ves ta razvoj traja nekoliko tri mesece.

Gliste nikakor niso nedolžni zajedavci. Izločajo strupe, zaradi katerih človek, posebno pa otrok, lahko prav nevarno zboli. Okuženi oziroma glistavi otroci so bleedi, nič prav se nočejo razvijati, nimajo teka, imajo neredno prebavo. Včasih zbolijo zaradi glist s tako nevarnimi znaki, da imamo obolenje prej za kaj drugega hudega kakor pa za gliste.

Zaščita pred glistami je najbolj učinko-

vita, če pazimo na snago telesa in v kuhinji. Že otroci naj se naučijo, da si moramo po opravljanju potrebe umiti roke!

Med črevesne zajedavce spada tudi trakulja, ki jih je več vrst. Tako poznamo svinjsko, govejo, ribjo in pasjo trakuljo. Trakulja živi v človeškem črevesu in doseže tudi več metrov dolžine. S svojo drobno glavico se vsesa v črevesno steno. Trakulja je sestavljena iz številnih podolgovatih členkov, katerih vsak vsebuje veliko množino jajčk. Kdor ima trakuljo, opaža v blatu redno številne take, 1/2 cm široke, 1 cm dolge bele členke. Če na primer svinja požre take členke, se v njej trakulja razvije naprej do tako imenovane ikre. Če jemo meso take svinje slabo pečeno ali samo posušeno, se potem trakulja v našem črevesu razvije do popolne velikosti.

Trakulja povzroča, da njen nosilec shujša in postane slabokrven. Trakuljo lahko uspešno odpravimo samo v bolnici.

Trčko se je nakremžil. »Gospod že vedo, kakšni pogrebi so za nas. Prosim, če bi malo zvonili, poškrpili grob in zmolili kak očenaš. Tako so prejšnji gospod pokopali našo mater in bilo je lepo.«

»Bom že napravil, kakor je prav,« je rekel župnik nestrpnost, se dvignil, stopil h knjižni omari in vzel iz nje veliko knjigo na prejšnje mesto in spregovoril s svojim običajnim glasom. »Dve sto dinarjev boš dal za vse skupaj. Prinesite ga jutri popoldne ob petih. Samo glejte, da boste ob uri tu, čakal ne bom.«

Trčko se ni gnil, samo klobuk je mečkal v rokah in premikal suhe ustnice.

Župnik se je vznevoljil. »Nimaš denarja? Saj sem vendar že dvakrat oznanil s prižnice, da ne morem pokopati na kredo. Vsakdo obljubi, da bo prinesel v nedeljo, pa ga ni ne prvo ne drugo in sploh nobeno nedeljo. Moj prednik vas je razvadal. Poglej tole knjigo! Pokazal je na precej debelo črno knjigo pred seboj. V njej so dolžniki. Jaz vendar moram plačati za zvonjenje, tudi mežnar in organist hočeta svoje, pa ministrantom moram nekaj dati, in naj čakam mesece in mesece! Pogosto se zgodi, da za pogreb nimate, sedmino pa napravite, kakor bi možili hčer!«

Ko je župnik utihnil, je Trčko le zinil: »Prečastiti, saj imam denar, samo premalo. Poglejte!« Stopil je k mizi, položil nanjo stotak in stresel iz peščiце še drobiž.

daj so bile preiskave zaman, vlomilca niso našli. Zdaj bo njega še enkrat obdolžila tudi prvega vloga. Uredil bo zaradi pogreba, se je slednjič odločil, potem pa odšel v mesto.

Ko je kupil pri mizarju nepobarvano krsto, vzel v trgovini sveče, naročil in plačal grob, se je odpravil v farovž.

Že pred visokim plotom, ki je obdajal mogočni farovž, je snel klobuk, obtipal v žepu, kar mu je ostalo: stotak in drobiž, in plah odprl lesena vrata.

Najprej ga je obljajal kosmat, črn pes, potem ga je oštela oblastna kuharica, ker si ni očistil blatnih čevljev in počakal pri vratih, slednjič pa ga je župnik, majhen čokot mož, dovolj ljubeznivo sprejel.

»Kaj se je zgodilo, da je taka sila?«

Trčko je pomečkal klobuk, ponižno pristopil in poljubil župnikovo roko, ki je leno ležala na pisalni mizi.

»Oče so nam umrli, prečastiti gospod,« je spregovoril boječ. »Prišel sem zaradi pogreba.«

»V Koreskinem si?« je vprašal župnik, čeprav je Trčka dobro poznal. Kako tudi ne? Često je bil Mundov ali Koresov, a fudi Koreskin gost. Trčkove otroke pa je učil katekizma in jih odvrčal od kraje.

»Da, v Koreskinem,« je odvrnil Trčko in počakal, da ga bo župnik spet kaj vprašal.

»Kakšen pogreb bi rad? S konduktom menda ne?« je vprašal župnik.

Več sočne krme za naše molznice!

Naš zaslužni, izredno mnogostranski gorenjski kmetijski strokovnjak, profesor inž. Sadar, je že pred 20 leti formuliral zaradi uspešnosti živinoreje, ki predstavlja doberšen del našega kmetijstva sploh, tri temeljne zahteve: 1. Več krme na splošno! 2. Več doma pridelane beljakovinske krepke krme! 3. Več sočne krme!

Ravno v pogledu pridelka sočne krme (Saftfutter) pokazuje naša koroška živinoreja, kateri manjka gorenjske mlekarke in zadržane tradicije, še znatne pomankljivosti. Le redkodje je pri nas okrog Velike noči najti še kaj silaže ali pa sočne pese. Naše krave se morajo zadovoljiti s suho krmo, katera spomladi čestokrat obstoja pretežno le še iz slame. Zato ni čudno, da ni večjih uspehov v naši živinoreji in reji molznih krav sploh in da zamoremo pri nas govoriti mogoče le v 10 od 1000 gospodarstev o rentabilni, dobičkanosti reji molznih krav. »Našega živinorejca redita gozd in tovarna«,

je upravičeno naglasil že pred 40 leti naš nič manj delavni že umrli strokovnjak Pirc. Če bi ne bilo direktnih dohodkov iz sečenj in voženj v gozdu in iz stranskih zaslužkov v tovarni ali kaki obrti, bi se v večini primerov tudi naša mala, ekstenzivna živinorejska posestva s povprečno letno molznostjo od 1000 do 2000 litrov ne mogla držati.

K prehodu iz ekstenzivnega v intenzivno stanje reje molznih krav pa spada tudi večji pridelek sočne krme. Našim molznicam naj bi vse leto, poleti kakor pozimi, stalo zadosti sočne krme na razpolago. Najmanj 25 kg sočne krme naj bi dobivale živali na dan in glavo.

Tu nastaja predvsem vprašanje, po kateri poti naj krijemo potrebe po sočni krmi: ali s pridelovanjem krmske pese ali silozne koruze.

Pri rešitvi tega vprašanja je pri nas merodajno predvsem število delovnih moči na kmetiji.

Pridelovanje silozne koruze zahteva manj dela kot krmska pesa. Koruza nam da v pogledu sušine (suhe snovi) povprečno tudi več pridelka kakor pesa. V pogledu uravnovešenja razmerja redilnih snovi (beljakovina — škrobna vrednost) pa vplivata obe sočni krmili enako ugodno.

Za večje pridelovanje pese pa govori predvsem dejstvo, da pesa močnejše povzroča tek živine za žrejenje, da pesa na tak način vpliva na prebavne organe, da živali porabijo večjo silastjo tudi manj okusno temeljno krmo (slabše seno in rezanico), dočim se pri silozni koruzi včasih pripeti, da jo živina ne žre rada in da vsled tega tudi ne porabi večjih količin.

Zato naj bi po možnosti, kjerkoli dopuščajo delovne prilike, skušali pridelati zadosti silozne koruze in tudi zadosti pese. Ti sočni krmili se tudi ugodno izpolnjujeta, ker povečata pestrost krme, za katero iz prebavno-fizioloških razlogov stremimo. V kolikor eno krmilo vpliva mogoče preveč odvajalno, drugo sočno krmilo močnejše zapira.

Zato je prav če v naših krmskih obrokih predvidevamo po možnosti vedno tudi obe sočni krmili (silažo in peso) v naslednjih količinah:

Za 18 litrov mleka dnevno po inž. Hornichu:

9 kg suhe lucerne,
15 kg koruzne silaže,
40 kg srednje dobre pese

ali
za 20 litrov mleka dnevno:
7 kg čiste črne suhe detelje,

25 kg beljakovinske silaže,
30 kg srednje dobre pese,
5 kg krompirja.

Pri teh krmskih obrokih je posebno značilno in za nas poučno:

»Razmeroma prav visoko molznost dosežemo, ne da bi bilo treba dodajati in kupovati dragih krepkih krmil, oljnih tropin, otrobi in podobno.« Vernik

PRAVNE ZADEVE V PRIMERIH

O daritvah

I.

Tudi daritev, ki je seveda bolj redki dogodek, je pogodba, pri kateri ena oseba drugi kako stvar brezplačno prepusti, druga oseba pa jo brezpogojno sprejme. Poznamo daritve med živimi in pa daritve za slučaj smrti, razlikujemo pa tudi ustmeno in pisмено darilno pogodbo.

Za ustmene daritve velja načelo, da so veljavne samo tedaj, če se obljubljeni reč obdarovanemu tudi takoj izroči. Ustmena obljuba sama, še ne pomeni nobene pravice; v takem slučaju ne velja, da »obljuba dolga dela«. Da vam to bolj natančno pojasnim na posebnem slučaju:

Obiskal bi me bolj oddaljeno živeč dober brat, ki ima več premoženja. Med razgovorom vidi, da bi jaz nujno potreboval en gospodarski stroj. On ima dva, ker si je pred kratkim kupil večjega, pa mi obljubi manjšega z besedami: »Tvoj je, jaz ga ne potrebujem več, kar pridi, pa ga odpelji«. To so slišale tudi priče. Zahvalim se s tem, da pridem v enem tednu in ga odpeljem. Predno pridem k njemu, pa se ponesreči in umrje. Ko pridem po stroj, sina ni doma, vdova pa mi sicer ne brani, reče pa vendar, da sin s tem ni bil zadovoljen. In res zahteva sin stroj nazaj, me toži in zмага, čeravno so priče vse v redu potrdile. Če bi bil jaz prišel po stroj, ko je brat še živel, bi se on gotovo ne bil skliceval na to, da se mora pri ustni daritvi podarjena stvar tudi izročiti, kakor se je na to skliceval sin.

Zakaj kdo kaj podari, ni odločilno. Če je pa kdo imel že kako pravico na tako dajatev, pa to seveda ni več daritev. Da pa postane darilna pogodba brez izročitve in predaje veljavna, se mora to zapisati pred notarjem in mora obdarovani v tej pogodbi tudi izjaviti, da darilo sprejme. Na podlagi take pismene pogodbe se mi mora obljubljeni stvar izročiti; če bi je daritelj ne imel več, pa me mora odškodovati.

Če nisem pod kuratelo ali v konkuru, lahko darujem vse; kar imam, seveda v pravilni obliki. Le za slučaj, če moram po zakonu koga preskrbovati, kakor otroke in druge, imajo ti pravico, da že za časa življenja tirjajo od tistega, ki je obdarovan, vse to, kar bi jim po zakonu moral dajati darilec. Slična pravica ostane oškodovanim tudi še po smrti daritelja.

Znano je in smo o tem že pisali, katere osebe imajo pravico na dolžni delež. So to otroci zapustnika, in če teh ni, njegovi starši. Če se torej pri zapuščinski razpravi po umrlem daritelju izkaže, da niti dolžni deleži niso kriti, morejo oškodovani zahtevati pravilno dopolnitev od obdarovanega. Če pa je slučajno eden, ki ima pravico na dolžni delež, več dobil kot mu gre in so drugi oškodovani, mora pač razliko vrniti. Tudi če je zagazil daritelj v revščino in obdarovani sam ne živijo v tako revnih razmerah, sme daritelj zahtevati od obdarovanega, da mu plačuje od vrednosti darila vsaj postavne obresti, če že ne bi hotel dati kaj več.

Omenili smo, da ima vsak popolno upravičeni človek pravico, da podari komu tudi vse svoje premoženje, ki ga še ima. Vzemimo slučaj, da že ve, da bo v kratkem toliko podedoval, da prejšnjega premoženja ne bo več potreboval. Vendar pa ne sme podariti tudi vse bodoče premoženje, tudi če bi sam notar kaj takega zapisal. Podariti sme od bodočega premoženja samo polovico. Če je torej po daritvi podedoval novo premoženje, ali če je zadel v loteriji, velja, da dobi obdarovani samo polovico.

Važna pa so še vprašanja, če in kdaj se sme darilo zahtevati nazaj in kaj velja glede daritve za slučaj smrti. O tem prihodnjič.

Pismo kmečki mladini

O gnojenju žita in skrbi za poletno zeleno krmo

V zadnjem pismu smo Vam naročili oziroma svetovali, da preskusite sodobno gnojenje z »nitramoncalom« pri žitaricah. Dejali smo, da naj potrosite $\frac{3}{4}$ kg tega gnojila takoj na svojo poskusno parcelico 10x10 m. Glede drugega obroka tega gnojila pa smo dejali, da počakate naše navodilo.

Med tem pa so na bilkah ozimnin nastala že kolenca in je rž pričela iti v klasje. Sedaj je pri rži zadnji čas za drugi obrok »nitramoncala«. Pojdite spet preko svoje poskusne parcelice in potrosite — ob suhem vremenu na suhe rastline — nadaljnjih $\frac{3}{4}$ kg »nitramoncala«. Isto količino ga dajte pozneje — čim bodo pričele klasati — tudi pšenici, ječmenu in ovsu.

Dobro boste storili, ako boste že kar sedaj, ko je čas, pripravili tretji obrok »nitramoncala« — zopet $\frac{3}{4}$ kg —, da ga potrosite, čim bodo pričela žita cveteti. Opozarjamo pa, če enkrat, da bo tako izdatno gnojenje z »nitramoncalom« uspešno le, če ste se ravnali po našem zadnjem nasvetu in gnojili svojo parcelico tudi s superfosfatom in kalijevo soljo.

Zadnjič smo se ustavili tudi pri zelenem krmiljenju molznih krav. Sedaj za začetek je povsod dovolj paše in zelene krme. Toda z junijem in avgustom bo prišel čas, ko bomo prišli v stisko tako z zeleno krmo kakor tudi s pašo. Takerat bo prav, če bomo imeli zeleno lucerno in zeleno koruzo. Še bolje pa bo, če si bomo v mešanici s koruzo nadomestili dragoceno lucerno z drugimi beljakovinskimi krmnimi rastlinami, lucerno pa lepo posušili za zimsko krmiljenje, ko bo za beljakovine v domači krmni najtežje, dokup oljnih tropin pa bo prišel predrag.

Kakšna naj bo ta mešanica?

Za našo kravo, ki smo jo vzeli za primerjalno krmiljenje, bomo za sestavo mešanice vzeli: 5,3 kg koruze, 4,7 kg jare grašice, 4 kg peluške, 4 kg rži ali ovsa in 4 kg sladke (bele) lupine. Skupna količina semen teh vrst rastlin — seme je v trgovinah s semenjem v Celovcu in Beljaku na razpolago — zadostuje za površino 10 arov. Računamo po povprečnem pridelku in ob obroku 60 kg zelene krme na kravo in dan zadostuje ta površina za krmiljenje skozi 50 dni. Krava (prve mesece po teletu — seveda) pa je pri dnevno 60 kg te mešanice v stanju dati 16 l mleka na dan.

Seveda ne bo prav, če boste celotno površino 10 arov posejali naenkrat, ker bi proti koncu krmiljenja del krme preveč olesenel in zgubil na krmilni vrednosti. Razdelite zato mešanico na tri dele. Prvi del posejte na prvi tretjini površine, drugi del na drugi tretjini čez 14 dni in tretji del na tretji tretjini spet čez nadaljnjih 14 dni. Tako boste imeli skozi vseh 50 dni dobro in sočno zeleno krmo. Zemljišče, kjer boste mešanico posejali, pognojite s hlevskim gnojem, tomaževo žlindro (30 kg) in kalijevo soljo (30 kg); dajte pa tudi »nitramoncal«.

Vemo, da bo tu in tam težko v tem času najti na polju še kakšno prosto mesto. Kjer je res »že vse posejano«, napravite kratek proces. Popasite najslabši travnik, ki ga je mogoče orati, pognojite ga, preorjite in posejte gornjo mešanico. Za travnik ni nič škoda, škoda pa bo, če bo poleti stiska za zeleno krmo.

Boj plevelu na njivi

V hladnem vremenu zadnjih tednov so se naše poljske rastline slabo razvijale in zaostale v rasti. Med tem pa se je bohotno razvijal plevel, ne toliko pri ozimninah, ki spomladi naglo zasenčijo površino njive, kakor pri jarinah in zgodaj sajenem krompirju.

Posebno nevarna sta postala divja redkev in njivski osat. Ena sama dobro razvita rastlina osata s svojim semenjem lahko zaplevi cel ha površine, saj da do 40.000 zrn semenja. Uničevanje teh dveh nevarnih plevelnih rastlin s puljenjem ali izkopom pride predrago. Poleg tega je uspeh prej negativen kot pozitiven. Olajšano in zanesljivo spravljanje pa bo to delo, če bomo uničevali ta plevel z »Dicopurjem«, »Dilexom« in podobnimi pripravki.

»Dicopur« je rastlinski hormon, ki povzroča enostransko bujno rast rastlinskih celic. Že po dveh urah se pričanja rastlina zvijati, se krči v obliki špirale ter sčasoma vsahne. Žitu pa Dicopur ne škoduje. Z uničevanjem plevela je dano kulturni rastlini več življenjskega prostora in več sonca za svoj razvoj. Preračunano je, da po uničenju plevela s škropljenjem povečamo pridelek tudi za 600 kg na hektar. Škropivo, odškodnina za škropilnico in delo pa nas stane le okrog 140—160 šil. na hektar, to se pravi 80—100 kg žita.

Dicopur uničuje samo dvokaličnice. Žitu, koruzi za zrnje in travam ne škoduje, občutljiva zanj pa sta od naših poljščin hibridna (silažna) koruza in krompir. Najbolj učinkuje Dicopur med razrastom

in kolenčanjem. Dicopur v pravi raztopini uniči poleg divje redkve (Hederich) in njivskega osata še njivsko ogrščico (Ackerseuf), redkvico, rogoviček (Franzosenkraut), plevelne grašice, divji mak, plavico, zlatičnico, plešec, veliko kislico in druge plevelce. Škropljenje pa moramo izvršiti brezpogojno pred cvetenjem teh plevelov. Ko enkrat plevel cveti, učinkovitost Dicopurja ni več zagotovljena.

Travam Dicopur ne škoduje, istotako prizanese tudi pirnici. Uniči pa deteljo in lucerno. Tam, kjer imamo posevek detelje, lucerne ali deteljno travne mešanice, z Dicopurjem ne smemo škropiti.

Čas za škropljenje je važen. Škropili bomo le v suhem vremenu zjutraj ko sahnje rosa. Po škropljenju naj bi bilo vsaj 6 ur lepo in toplo. Sigurno je pa, če 24 ur ne dežuje. Dež spere škropivo z listov in plevel se v nekaj dneh opomore. Škropiti tudi ne smemo v vetrovnem vremenu, ker veter занese škropivo na sosedno njivo, kjer lahko povzroči občutno škodo.

Glede koncentracije Dicopurja ali Dilex-gelb v mešanici z vodo pa samo eno: Držimo se točno tozadevnih receptov, ki jih najdemo na vsakem ovoj.

Ker po naših krajih še ni povsod za škropljenje potrebnih poljskih škropilnic, je južnokoroška semenarska zadruga kupila 4 škropilnice, ki jih za škropljenje posodi proti primerni odškodnini. Člani zadruge, ki bi se te ugodnosti radi poslužili, naj stopijo zaradi tega v stik z zadrujo.

Pogovori med čebelarji

Zmeraj dobim še pisma od čebelarjev s sporočilom, da so poginile družine. Vsi sprašujejo, v čem je vzrok pogina?

Lansko leto so čebele močno rojile, vsled česar so postale družine slabe. Dobra pašar je imela za posledico, da so bili sati napolnjeni z medom tako močno, da matice niso imele prostora za zalego. Zato se niso mogle znebiti jajčic in so postale bolne. V tem je vzrok močne izgube matic v letošnji zimi.

Ob ajdovi paši so bile družine slabe in ko je še ajda odpovedala, družine niso mogli zastaviti dovolj zalege in smo zazimili slabotne družine. Družine, ki so imele samo 16 dm² zalege, so pozimi vse pomrle; če pa je katera od njih še ostala, je poginila potem v vigredi. Družine, katere so imele v A. Ž. panju 25 do 30 dm² zalege, so prav dobro prezimile in imajo sedaj 6 do 7 satov zalege.

Iz tega sledi dober nauk: Ne zazimimo slabih panjev, kajti slaba družina ne prenese zime. Po ajdovi paši preglejmo družine in ugotovimo, koliko satov zalege ima družina. Nato seštejemo zalego vseh panjev in jo razdelimo na vse panje

enako. Tako bodo družine enako močne. Vigredi bomo potem videli, katera družina bo boljša, da bomo potem lahko vzgojili samo najboljše panje. Od slabih družin smemo pričakovati le prazne posode, ker so komaj v stanju nanositi toliko, da prehranijo svojo zalego.

Čebelarji! Preglejte zdaj vaše družine, ali imajo dovolj živeža. V deževnem vremenu so porabile zelo veliko svoje zaloge. Poglejte pa tudi koliko dm² zalege imajo. En dm² zadelane zalege da ca. 800 mladih čebel. Če ima čebelna družina 8 do 12 dm² zadelane zaloge potem vemo, da bo družina v 8 dnevih rabila prostora na dveh do treh satih. Dajte ji zato takoj dva ali tri sate, potem je družina oskrbljena za 14 dni s prostorom.

Zakaj pravijo čebelarji, da so bila včasih boljše leta za čebele in kdo je kriv, da sedaj niso več? Čebelarji sami. Dobre čebelne družine so pregnali in posuli h kakšni slabi družini, namesto da bi slabe družine odstranili. Slaba družina ne nosi kaj drugega kakor bolezn.

Boštjan Smrečnik ml.

Sovjetski visoki komisar grozi vladi in ministrom

V ponedeljek tega tedna je sovjetski visoki komisar Iljičov klical k sebi kancelerja ing. Raaba in vicekancelerja dr. Schärfa, katerima je prečital obširen seznam prekrškov, ki sta jih baje zagrešila zvezna vlada in zlasti notranje ministrstvo z ministrom Helmerjem na čelu. Poseben poudarek je dal visoki komisar Iljičov očitku, da avstrijske oblasti baje podpirajo ali vsaj dovoljujejo protisovjetsko propagando, da notranje ministrstvo dovoljuje, da v sovjetskoasedbeno cono Avstrije zlasti po brezuspešni berlinski konferenci v velikih množinah utihotaplja razno vojaško in propagandno literaturo, da z vednostjo in dovolitvijo avstrijskih oblasti razne fašistične in militaristične organizacije širijo nebrzdano militaristično propagando, da se v Avstriji intenzivno širi ideja zopetne priključitve k Nemčiji.

Poleg očitkov je imel komisar Iljičov na zalogi tudi še precejšnje mero groženj, da bodo sovjetske asedbene oblasti v Avstriji odločno prestregle vsakršno kršenje določil medzavezniških sklepov in da bodo same podvzele potrebne ukrepe, če teh ne bi podvzela avstrijska vlada, po zahtevi Iljičova tudi proti vodstvu notranjega ministrstva.

Na očitke in grožnje je komisarju Iljičovu odgovoril zvezni kancler ing. Raab, ki je izjavil, da sta se avstrijska vlada in avstrijsko prebivalstvo vedno drža-

la določb medzavezniške pogodbe, pa čeprav vzbuja devetletna zasedba nevoljo. Omenil je tudi številne izgrede proti avstrijskim državljanom s strani pripadnikov zasedbenih sil, da pa se notranje ministrstvo ne more ravnati le po navodilih ene same zasedbene sile, marveč mora upoštevati določila medzavezniške pogodbe in predvsem avstrijske zakone.

Na seji avstrijskega parlamenta v sredo je zvezni kancler podal vladno izjavo, v kateri se zavračajo očitki Iljičova kot neutemeljeni. Parlament je izjavo sprejel in sklenil resolucijo, v kateri ugotavlja, da avstrijsko ljudstvo odločno odklanja okrnitev svoje suverenosti potom priključitve k Zapadni Nemčiji ali kakim drugim državi, ter da zahteva državno pogodbo in umik zasedbenih čet iz Avstrije.

Dirigent Clemens Kraus umrl v Mehiki

Mexiko City. — Znani avstrijski dirigent Clemens Kraus, ki je bival na gostovanju v Mehiki, je minulo nedeljo podlegel srčnemu napadu. Na povabilo prosvetnega ministrstva Mehike je dirigiral nekaj koncertov narodnega simfoničnega orkestra Mehike. Zaradi svoje srčne bolezni ni prenesel razmeroma ostrega podnebja. Clemens Kraus je bil znan in priznan dirigent, ki je dirigiral tudi koncert ob otvoritvi Doma glasbe jeseni 1952 v Celovcu.

Resnica o „političnih“ beguncih, ki bi jo nekateri radi zamolčali

Porotno sodišče v Würzburgu je v ponedeljek popoldne izreklo obsodbo nad tremi obtoženci, ki so novembra 1953. leta v ekspresnem vlaku, ki vozi med Dunajem in Ostende, oropali belgijsko državljanko Simone de Ridder, jo težko ranili in končno vrgli iz vlaka, ki je vozil z 90-kilometrsko brzino. Glavna dva storilca, Stefan Matušič in Ivan Štefulj, sta bila zaradi umora in ropa obsojena na do smrtne ječo in trajno izgubo častnih pravic. Mirko Bodrušič pa je bil zaradi pomoči pri ropu obsojen na 6 let ječe in izgubo častnih pravic za isto dobo.

Iz tega kratkega poročila seveda ni razvidnega nič več, kakor se pač izve o vsakem podobnem zločinu. Toda v tem primeru tudi ozadje ni nezanimivo, marveč nasprotno postavlja celo zadevo v popolnoma drugačno luč, hkrati pa razkrinkuje tudi vse umazano početje tistih, ki ob pretakanju krokodilskih solz hlinjenju zavijajo oči nad „tragično“ usodo „ubogih“ izbeglic iz Jugoslavije, kadar koli si kakšen begunec poišče zatočišče v Avstriji. Še nikdar pa niso ob taki priložnosti povedali, zakaj je zbežal iz svoje domovine in kakšen človek da sploh je, marveč so vedno vedeli povedati le to, da je kot „politični“ begunec zaprosil za pribežališče, ki mu ga naša država tudi radevolje nudi.

Tudi pri zgoraj omenjenih treh obsojencih je zadeva zanimiva zlasti s te strani. Vsi trije so zaradi „neznosnih“ razmer v Jugoslaviji zapustili domovino in kot politični begunci našli zatočišče v Avstriji oziroma Nemčiji. Zdej ob priložnosti procesa v Würzburgu pa so se o teh „žrtvah“ političnega nasilja v sosednji Jugoslaviji zvedele stvari, ki njihov „politični pobeg“ prikazujejo nekoliko drugače. Izkazalo se je namreč, da tudi v novi domovini ne morejo opustiti navad (beri: zločinov, ropov in nasilstval), zaradi katerih jih je že v stari domovini prišla roka pravice.

Pri zasliševanju pred sodiščem je bilo ugotovljeno, da je Stefan Matušič leta 1942 postal član SS-policije in da ga je jugoslovansko sodišče leta 1953 zaradi nasilstva obsodilo na dolgoletni zapor, iz katerega pa je kmalu pobegnil in našel zatočišče v Avstriji in pozneje v Nemčiji (— seveda kot politična žrtev!). Njegov tovariš Ivan Štefulj je bil mežnar v nekem hrvaškem naselju, kjer ga je sodišče obsodilo na tri in pol meseca zapora. Tudi on je pobegnil in Amerikanci v Nemčiji so ga sprejeli kot „uboga političnega begunca“. Tretji, Mirko Bodrušič, nekdanji nadporočnik v nemško-hrvaški diviziji, je bil sedemkrat obsojen zaradi tatvine, goljufanja in nasilstva in je seveda moral bežati pred „nasiljem“, ki ga je oviralo pri njegovih „plemenitih političnih“ dejanjih.

Takšno je torej dejstvo ubogih „političnih“

beguncev, katerih prihod v Avstrijo gotovi ljudje in reakcionarni listi vedno spet izrabljajo, da morejo klevetati in obrekovati sosednjo Jugoslavijo. Od takih listov seveda ne moremo pričakovati, da bi povedali tudi kaj podobnega o značaju njihovih „ubogih žrtev“, marveč to sramežljivo zamolčijo, kakor je tokrat napravila celovška „Volkszeitung“, ki ne ve ničesar povedati o „junastvih“, zaradi katerih je omenjenim trem zločincem grozilo v Jugoslaviji „nasilje“ — v obliki kriminalnega sodišča, pa čeprav je o tem marsikaj napisala celo njena v marsičem zvesta spremljevalka „Salzburger Nachrichten“. Morda so se v Carinthiski zbili, da bi se potem čitatelji le nekoliko zamislili ob morebitnih ponovnih z nasladi objavljenih poročilih o „političnih beguncih“ in polagoma začeli spoznavati, da tudi v „Volkszeitung“ ni vse zlato, kar se sveti, odnosno da ni vse resnica, kar ona poroča.

Od 23. maja naprej:

Devet avtobusnih linij Avstrija-Jugoslavija

V sredo, 19. t. m., je po dvodnevni razgovorih v Porečah bil dosežen med avstrijsko in jugoslovansko delegacijo obsežni sporazum, ki določa, da bodo s 23. majem vzpostavljene naslednje redne avtobusne proge (od mesta izhodišča in nazaj):

1. Feldbach—Rogaška Slatina (preko Gornje Radgone in Ptuja)
2. Celovec—Podlujbelj—Bled
3. Beljak—Podkoren—Bled
4. Portorož—Jezerko—Celovec—Beljak
5. Beljak—Ljubelj (ali Podkoren)—Portorož
6. Beljak—Celovec—Jezerko—Portorož
7. Umag—Portorož—Maribor—Graz
8. Graz—Maribor—Portorož—Umag
9. Graz—Maribor—Portorož—Umag

Progi 4. in 7. bodo vozili avtobusi jugoslovanskih podjetij, ostale proge pa avstrijski avtobusi, med temi progi 6. in 9., ki sta enaki progama 5. odnosno 8., vozovi privatnih turističnih podjetij, medtem ko bosta ostale proge vzdrževali pošta in zvezne železnice.

Navadna ali „patološka“ pijanost

Svoječasno smo že kratko poročali, da se je celovski odvetnik dr. Rittler, ki smo ga dobrodu spoznali kot zastopnika in zagovornika v zvezi s »Krvavo mejo« v Kleine Zeitung, dne 23. januarja tega leta izkazal kot nadvse nevaren vozač, ko je pod vplivom zaužitega alkohola s svojim avtomobilom strašil po nočnih ulicah Celovca in ogrožal mirne pasante. Po kakih štirih mesecih se je moral imenovani kršitelj prometnih predpisov pred kratkim zagovarjati pred sodiščem, ki mu je očitalo ogrožanje telesne varnosti, pijanost v vozilu ter nasilno ravnanje napram policistu.

Prekrški so nedvomno precej obtežilni, toda dr. Rittler se je znašel tudi pred sodnikom, saj ni zaman jurist in ima že posebne izkušnje pri zagovarjanju »bolnih« obtožencev (tudi odgovorni urednik od »Kleine Zeitung« je bil težko »bolan«, da ni mogel zagovarjati zločinskega pisarjenja — op. ured.), zato se je zdaj tudi on sam spomnil, da boleha na jetrih

Začasno bodo v obratu: proge 1., 5., 6., 8. in 9. enkrat tedensko, progi 4. in 7. dvakrat, progi 2. in 3. pa trikrat tedensko; v poletnih mesecih pa bodo obratovala proge 1., 2. in 3. vsakodnevno, proge 5., 6., 8. in 9. dvakrat, progi 4. in 7. štirikrat tedensko.

Dejstvo, da sta se avstrijska in jugoslovanska delegacija v pičlih dveh dneh uspeli v podrobnosti sporazumeti o vseh vprašanih novo vzpostavljenega avtobusnega prometa, ki bo izpolnil to dosedanje vrzel v razvoju turizma med našima sosednima zemljama, vsekakor potrjuje, da so potekala pogajanja v pristnem prijateljskem ozračju, ki predstavlja še en prispevek k nadaljnjemu poglobljanju dobrih sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Na konferenci je prišlo do izraza mnenje, da bi bilo smotno vzpostaviti tudi avtobusni promet v smerih Dunaj—Opatija, Graz—Opatija in Celovec—Opatija, kar daje upanja za bližnje tozadevne razgovore.

in da je takrat vozil v neki »patološki pijanosti«, za katero seveda ni odgovoren. Zanimivo je le to, da prej nič ni vedel o svoji boleznii in je še na policiji podrobno opisal ves potek dogodkov okoli usodopolne vožnje, brez da bi takrat omenil, da ga je pri vožnji nenadoma zapustil spomin, kakor to zdaj hoče trditi.

Pri razpravi so bili kot pričje zaslišani tudi njegova žena, zdravnik ter medicinski izvedenec, ki so precej obširno govorili o možnostih in bistvu »patološke pijanosti« obtoženca ter se pri tem tako navduševali, da je sodnik razpravo prelozil in bo na prihodnjo obravnavo povabil še drugega izvedenca kakor tudi policijskega uradnika, kateremu je obtoženi dr. Rittler takoj po prijemu podrobno tolmačil ves potek vožnje. Radovedni smo, kako bo še naprej dokazoval »boleste spremembe v telesu«, ki da so mu spomin tako zameglile, da se je ponovno zavedel šele ob pogledu na ranjenega pasanta, ki ga je med svojo pijano vožnjo povozil in znatno poškodoval.

Našli so nadaljnjo žrtev dachsteinske tragedije

Posebne skupine žandarmerije so od velikonočnih praznikov dalje neprenehoma iskale za ponesrečenci, ki so postali žrtve snežnih zametov v dachsteinskem pogorju. Medtem ko so prvih devet trupel našli po enotedenskem iskanju in jih ob sodelovanju vsega tamkajšnjega prebivalstva in visokih zastopnikov dunajske vlade v posebnem žalnem sprevodu odpeljali domov v Nemčijo, za ostalimi ponesrečenci kljub stalnim napornim akcijam posebnih rešilnih skupin in žandarmerije doslej ni bilo sledu. Šele 28. aprila je psu reševalske službe uspelo najti de-

setega udeleženca izleta v smrt, zadnjo nedeljo pa so našli še enajsto žrtev, tako da zdaj iščejo le še enega šolarja in pa učitelja Sailerja, kateri je bil za izlet odgovoren.

Prekinjen promet na bajtiški cesti

Bajtiška cesta bo zaradi ureditve nove nosilne naprave mostu čez bajtiški potok pri km 7 od ponedeljka, 24. maja, 7. ure, do petka, 4. junija, 16. ure, za vsak promet z vozili zaprta. Med tem časom je promet z vozili v Sele in Sele-Kot mogoč samo preko Freibacha.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.05 Jutranja glasba — 8.30 Pozdrav zate — 10.15 in 11.00 Šolska oddaja — 11.20 Pozdrav za mesto in deželo (razen poned.) — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opol-danski koncert — 15.00 Šolska oddaja — 17.05 Zabavni koncert.

Poročila dnevno: 5.50, 6.45, 7.45, 12.30, 16.50, 19.45, 22.00, 24.00.

Sobota, 22. maj:

8.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. Športni obzornik — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Veder dopoldne — 14.30 Pozdrav zate — 15.15 Kulturno zrcalo — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 18.00 Iz parlamenta — 18.30 Loški gospod — 20.00 Sestanek v Solnogradu.

Nedelja, 23. maj:

7.05 S pesmijo pozdravljamo in voščimo — 8.00 Kmečka oddaja — 8.30 Kaj je novega na Dunaju — 10.00 Maša — 11.30 Vedra oddaja — 14.45 Pozdrav zate — 17.00 Za ples — 19.35 Šport iz Koroške — 20.30 Orkestralni koncert.

Ponedeljek, 24. maj:

10.45 Mali koncert — 14.30 Slov. poročila in objave. Iz tehnike in znanosti — 16.00 Z glasbo gre vse bolje — 18.45 15 pestrih minut — 20.00 Mi se peljemo s potovalnim uradom — 20.45 Dober večer dragi gostje.

Torek, 25. maj:

14.30 Slov. poročila in objave. Zdravniški vedež: Zanimivosti o žolču in žolčnih poteh. Slike iz zgodovine — 15.30 Za ženo in družino — 18.30 V svojih delih bodo živeli: Ivan Tavčar (II) — 20.00 Opera.

Sreda, 26. maj:

10.45 Mali koncert — 14.30 Slov. poročila

in objave. Za našo vas — 16.00 Z glasbo gre vse bolje — 20.00 Lahki koncert — 21.00 Kriminalna uganka.

Četrtek, 27. maj:

7.05 Domači zbori pojejo — 10.00 Maša — 16.00 Otroška ura — 19.35 Šport iz Koroške — 20.00 Šlagerji — 20.30 Penicilin — slušna igra.

Petek, 28. maj:

10.15 Veselo razpoloženje — 10.45 Mali koncert — 14.30 Slov. poročila in objave. Od pravljice do pravljice — 17.25 Pripovedka za naše otroke — 20.15 „Mrzle roke“ — slušna igra — 22.15 Šlagerji.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 6.30 Radijski koledar in pregled tiska — 7.20 Za gospodinje — 15.15 Zabavna glasba — 19.00 Radijski dnevnik — 23.00 do 24.00 na valu 328.1 m Oddaja za tujino.

Poročila dnevno ob: 5.35, 6.00, 13.00, 17.00,

Sobota, 22. maj:

12.15 Cicibanom — dober dan — 12.45 Za pionirje — 14.45 Igra kvartet Frank — 16.00 Kulturni pregled — 17.10 Narodne in umetne pesmi — 17.30 Okno v svet — 18.20 Ljudsko-prosvetni obzornik — 18.30 „Koroška vabi“ — 20.00 Pisan sobotni večer.

Nedelja, 23. maj:

8.15 Domače pesmi — 9.00 Pol ure za našo vas — 11.00 „Po naši lepi deželi“ — 13.40 Koncertni valčki — 14.00 Otroška predstava — 15.45 Radijska igra — 17.00 Družinski pogovori — 17.10 Želeli ste — poslušajte! — 19.30 Dve enodejanki: Plašč — Sestra Angelika.

Ponedeljek, 24. maj:

12.20 Nekaj za lovce — 13.45 Za mlade pevce in godce — 14.45 Igra trio Škoberne — 15.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — 18.00 Glasbeni mozaik — 18.30 Zdravstveni nasveti — 18.40 Narodne pesmi — 20.00 Pred rojstnim dnevom maršala Tita.

Torek, 25. maj:

11.00 Šolska ura — 12.00 20 minut z veselimi godci — 12.20 Kmetijski nasveti — 13.45 Novi filmi — 17.10 Slovenske narodne pesmi — 18.00 Športni tednik — 20.00 Tedenski notranje-politični pregled — 20.10 Odlomki iz oper.

Sreda, 26. maj:

12.20 Nasveti za dom — 13.45 Za pionirje — 15.30 Šolska ura za višjo stopnjo — 17.10 Slovenske narodne pesmi — 20.00 Radijska igra.

Četrtek, 27. maj:

12.15 Cicibanom — dober dan — 13.45 Iz znanosti in tehnike — 16.00 Radijska univerza — 18.40 Zabavni zvoki — 20.00 Kulturni pregled — 20.15 Četrtek večer slovenskih pesmi in plesov.

Petek, 28. maj:

12.00 Igra godba na pihala — 12.10 Kmetijski nasveti — 13.45 Za pionirje — 15.30 Umetne in narodne pesmi — 15.50 Modni kotiček — 16.00 Želeli ste — poslušajte — 18.25 Jezikovni pogovori — 20.10 Večerni operni koncert.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 56-24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov Klagenturt, 2, Postschließfach 17.